

ELENCHUS OPERUM

QUÆ IN HOC SEXTO TOMO CONTINENTUR.

DE DIVERSIS QUESTIONIBUS OCTOGINTA TRIBUS LIBER UNUS.	Pag. 11
DE DIVERSIS QUESTIONIBUS AD SIMPLICIANUM LIBRI II.	101
DE OCTO DULCITH QUESTIONIBUS LIBER UNUS.	147
DE FIDE RERUM QUÆ NON VIDENTUR LIBER UNUS.	171
DE FIDE ET SYMBOLO LIBER UNUS.	181
DE FIDE ET OPERIBUS LIBER UNUS.	197
ENCHIRIDION DE FIDE, SPE ET CHARITATE LIBER UNUS.	231
DE AGONE CHRISTIANO, LIBER UNUS.	289
DE CATECHIZANDIS RUDIBUS LIBER UNUS.	309
DE CONTINENTIA LIBER UNUS.	345
DE BONO CONIUGALI LIBER UNUS.	373
DE SANCTA VIRGINITATE LIBER UNUS.	595
DE BONO VIDUITATIS LIBER UNUS.	429
DE CONIUGIIS ADULTERINIS LIBRI II.	451
DE MENDACIO LIBER UNUS.	487
CONTRA MENDACIUM LIBER UNUS.	517
DE OPERE MONACHORUM LIBER UNUS.	547
DE DIVINATIONE DÆMONUM LIBER UNUS.	581
DE CURA PRO MORTUIS GERENDA LIBER UNUS.	591
DE PATIENTIA LIBER UNUS.	611
DE SYMBOLO AD CATECHUMENOS TRACTATUS IV.	627
DE DISCIPLINA CHRISTIANA TRACTATUS UNUS.	669
DE CANTICO NOVO TRACTATUS UNUS.	677
DE QUARTA FERIA TRACTATUS UNUS.	685
DE CATACLYSMO TRACTATUS UNUS.	695
DE TEMPORE BARBARICO TRACTATUS UNUS.	699
DE UTILITATE JEIUNI TRACTATUS UNUS.	707
DE URBIS EXCIDIO TRACTATUS UNUS.	715

CONTENTA IN APPENDICE.

LIBER SENTENTIARUM XXI.	725	DE CONFLICTU VITIORUM ET VIRTUTUM.	1091
DIALOGUS QUESTIONUM LXV.	733	DE SOBRIETATE ET CASTITATE.	1105
LIBER DE FIDE AD PETRUM.	753	DE VERA ET FALSA POENITENTIA.	1115
DE SPIRITU ET ANIMA.	779	DE ANTICHRISTO.	1131
DE AMICITIA.	831	PSALTERIUM QUOD AUGUSTINUS MATRI SUÆ COM-	
DE SUBSTANTIA DILECTIONIS.	845	POSUISSE FERTUR.	1155
DE DILIGENDO DEO.	845	EXPOSITIO CANTICI <i>Magnificat</i> .	1157
SOLILOQUIA.	863	TRACTATUS DE ASSUMPTIONE B. MARIE.	1141
MEDITATIONES.	901	DE VISITATIONE INFIRMORUM.	1147
DE CONTRITIONE CORDIS.	943	SERMONES DE CONSOLATIONE MORTUORUM.	1159
MANUALE.	951	DE RECTITUDINE CATHOLICÆ CONVERSATIO-	
SPECULUM.	967	NIS.	1169
SPECULUM ALIUD QUOD DICITUR PECCATORIS.	983	DE SYMBOLO.	1189
DE TRIPlici HABITACULO.	991	DE ESU AGNI.	1201
DE SCALA PARADISI.	997	SERMONES AD NEOPHYTOS.	1209
DE COGNITIONE VERÆ VITÆ.	1005	DE CONTEMPTU MUNDI.	1215
DE VITA CHRISTIANA.	1031	DE BONO DISCIPLINÆ.	1217
DE SALUTARIIBUS DOCUMENTIS.	1047	SERMONES ALII AD POPULUM.	1221
DE DUODECIM ABUSIONUM GRADIBUS.	1079	SERMONES AD FRATRES IN EREMO.	1255
DE SEPTEN VITIIS ET SEPTEN DONIS SPIRITUS SANCTI.	1089		

EX TYPIS CATHOLICIS MIGNÉ, IN VICO DICTO MONTROUGE,
Juxta portam Inferni Parisiorum, Gallicæ: près la barrière d'Enfer de Paris.

INDEX RERUM

QUAE IN HOC SEXTO VOLUME CONTINENTUR.

IN SEXTUM TOMUM PRAEFATIO.

S. AURELI AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI, DE DIVERSIS QUESTIONIBUS LXXXIII LIBER UNUS.

- QUESTIO PRIMA. Utrum anima a se ipsa sit.
II. De libero arbitrio.
III. Utrum Deo auctore sit homo deterior.
IV. Quae sit causa ut sit homo deterior.
V. Utrum animal irrationale beatum esse possit.
VI. De malo.
VII. Quae proprie in animante anima dicatur.
VIII. Utrum per se anima moveatur.
IX. Utrum corporeis sensibus percipi veritas possit.
X. Utrum corpus a Deo sit.
XI. Quare Christus de femina natus sit.
XII. Sententia ejusdem sapientis.
XIII. Quo documento constet homines bestiis antecellere.
XIV. Non fuisse corpus Christi phantasma.
XV. De intellectu.
XVI. De Filio Dei.
XVII. De scientia Dei.
XVIII. De Trinitate.
XIX. De Deo et creatura.
XX. De loco Dei.
XXI. Utrum Deus auctor mali non sit.
XXII. Deum non pati necessitatem.
XXIII. De Patre et Filio.
XXIV. Utrum peccatum et recte factum in libero sit voluntatis arbitrio.
XXV. De cruce Christi.
XXVI. De differentia peccatorum.
XXVII. De providentia.
XXVIII. Quare Deus mundum facere voluerit.
XXIX. Utrum aliquid sit sursum aut deorsum in universo.
XXX. Utrum omnia in utilitatem hominis creata sint.
XXXI. Sententia Ciceronis, quemadmodum virtutes animi ab illo divisae ac definitae sint.
XXXII. Utrum rem ullam alius alio magis intelligat, atque ita ejusdem rei per infinitum est intelligentia.
XXXIII. De metu.
XXXIV. Utrum non aliud amandum sit, quam metu cedere.
XXXV. Quid amandum sit.
XXXVI. De nutrienda charitate.
XXXVII. De semper nato.
XXXVIII. De conformatione animae.
XXXIX. De alimentis.
XL. Cum animarum natura una sit, unde hominum diverse voluntates.
XLI. Cum omnia Deus fecerit, quare non aequalia fecerit.
XLII. Quomodo Christus et in utero matris fuerit, et in coelis.
XLIII. Quare filius Dei in homine apparuit, et Spiritus sanctus in columba?
XLIV. Quare tanto post venit Dominus Jesus Christus, et non in principio peccati hominis?
XLV. Adversus mathematicos.
XLVI. De ideis.
XLVII. Utrum aliquando cogitationes nostras videre possimus.
XLVIII. De credibilibus.
XLIX. Quare filii Israel sacrificabant visibilibus pecorum victimas.
I. De aequalitate filii.
II. De homine facto ad imaginem et similitudinem Dei.
III. De eo quod dictum est, *Poenitet me fecisse hominem*, Gen. vi, 6, 7.
III. De auro et argento quod Israelitae ab Aegyptiis acceperunt.
LV. De eo quod scriptum est, *Mihi autem adherere Deo bonum est*, Psal. lxxii, 28.
LV. De eo quod scriptum est, *Sexaginta sunt reginae, octoginta concubinae, et adolescentulae quorum non est numerus*.
LVI. De annis quadraginta sex aedificati templi.
LVII. De centum quinquaginta tribus piscibus.
LVIII. De Joanne Baptista.

LIX. De decem virginibus.

LX. De die autem illo et hora nemo scit, neque angelus colorum, neque Filius hominis, nisi Pater solus, Matth. xxiv, 36.

LXI. De eo quod scriptum est in Evangelio, *tares Dominum in monte pavisse de quinque penibus*.

LXII. De eo quod scriptum est in Evangelio, *quia quidam dicebant Jesus plures quam Joannes; quomodo autem non baptizaret, sed discipuli ejus, Joann. xv, 26, 27*.

LXIII. De verbo.

LXIV. De muliere Samaritana.

LXV. De resurrectione Lazari.

LXVI. De eo quod scriptum est, *An ignoratis, fratres homini, in quantum tempus viri? usque ad eum locum in quo scriptum est, Vindicabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem Spiritum ejus in vobis*, Rom. vii-viii, 11.

LXVII. De eo quod scriptum est, *Existimo enim quod non sint condignae passionibus hujus temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis; usque ad id quod dictum est, Spe enim salvi facti sumus*, Rom. viii, 18-24.

LXVIII. De eo quod scriptum est, *O homo, tu quis es qui respondeas Deo?* Rom. ix, 20.

LXIX. De eo quod scriptum est, *Tunc et ipse Filius subjectus erit ei qui illi subjecti omnia*, I Cor. xv, 28.

LXX. De eo quod Apostolus dicit, *Absorpta est mors in victoriam. Ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis peccatum, virtus vero peccati lex*, I Cor. xv, 54-56.

LXXI. De eo quod scriptum est, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi*, Galat. vi, 2.

LXXII. De temporibus aeternis.

LXXIII. De eo quod scriptum est, *Et habitu inventus ut homo*, Philipp. ii, 7.

LXXIV. De eo quod scriptum est in Epistola Pauli ad Colossenses, *In quo habemus redemptionem et remissionem peccatorum, qui est imago Dei invisibilis*, Coloss. i, 14, 15.

LXXV. De hereditate Dei.

LXXVI. De eo quod apostolus Jacobus dicit, *Vis autem scire, o homo inanis, quia fides sine operibus otiosa est*, Jacobi ii, 20.

LXXVII. De timore, utrum peccatum sit.

LXXVIII. De pulchritudine simulacrorum.

LXXIX. Quare magi Pharaonis fecerunt quaedam miracula, sicut Moyses famulus Dei? Exod. vii-viii.

LXXX. Adversus Apollinaristas.

LXXXI. De Quadragesima et Quinquagesima.

LXXXII. De eo quod scriptum est, *Quem enim diligit Dominus, corrigit; flagellat autem omnem filium quem recipit*, Hebr. xii, 6.

LXXXIII. De conjugio, in eo quod Dominus ait, *Si quis dimiserit uxorem suam, excepta causa fornicationis, etc.*, Matth. v, 32.

S. AURELI AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI, DE DIVERSIS QUESTIONIBUS AD SIMPLICIANUM LIBER DUO.

LIBER PRIMUS. — Simpliciani quaestiones ex Epistola Pauli ad Romanos duae tractantur.

PRAEFATIO.

QUESTIO PRIMA. Lex ad quid data. Concupiscentia cta per legem. Peccatum quomodo mortuum sit sine lege. Quomodo revixit. Lege quis male usus. Lex non nisi a spiritualibus impletur. Carnaliter dicti. Originalis peccati poena. Lex in membris quid. Loca in quibus lex videtur dici mala. Legem esse bonam. Manichaei de veteri lege. Explicatur testimonium quod videri possit non bona.

II. Argumentum Epistolae ad Romanos. Gratia fidei non credit bona opera. Gratia fidei minor in claudis, major in renatis. Scopus apostoli in ea. Jacob et Esau. Bona opera ex gratia, non ex operibus. Quomodo iusta electio Jacob et reprobatio Esau. Electio Jacob an ex praesentia futura dei. Electio ex gratia et proposito Dei. An electio per dona gratiae numeretur. Quomodo iusta reprobatio Esau. Fides donum Dei misericentis. Car-

- nunc fidei subtractum ab Esau. An ex præscentia futura voluntatis improbat Esau et approbatus Jacob. Bona voluntas in nobis sit operante Deo. Vocatio an sit effectrix bonæ voluntatis. Vocatio congrua. Cur Esau non congruenter vocatus. Obduratio Dei quæ sit. Solutio questionis de reprobatione Esau. Omnes homines una massa peccati. Quomodo Esau Deus odio habuit, quæ nihil odit eorum quæ fecit. Peccatum quid. Vasa perditionis ad usum correctionis aliorum sunt. Vocati non omnes, sed ex omnibus et Judeis et Gentibus. Intentio Apostoli in Epistola ad Romanos. Electio gratiæ quam occulta. 111
- LIBER SECUNDUS.** — In cæteras questiones quinque vel sex a simpliciano propositas ex libris Regum. 127-128
- PREFATIO.** 127-128
- QUESTIO PRIMA.** Spiritu Dei diverso modo afficiuntur prophetae. Prophetia habitu perpetuo, et affectu transitorio. Spiritus Dei sine additamento intelligitur bonus. An eodem nomine intelligendus Spiritus sanctus Patri et Filio consubstantialis. Spiritus Dei in Saul bonus et malus quomodo. Saul persequens Davidem spiritu prophetico et bono correptus. Mœnera quadam Spiritus sancti haberi sine charitate. sine charitate munera alia Spiritus sancti nihil prosunt. An Prophetia habeatur sine charitate. Hæreticos et schismaticos habere alia dona Spiritus sancti præter charitatem. Spiritus malus cur dictus spiritus Domini. 129
- II.** De Deo nihil dignum dicitur. Præscentia an proprie sit in Deo. Scientia quid, et quomodo in Deo. Ira, misericordia, et zelus Dei, quo sensu dicitur. Rebus divinis vocabula humana tribuuntur, sed ibi remotis imperfectionibus intelligenda. Sapientia et scientia unde differunt. Pœnitentia quomodo convenit Deo. Pœnitentia et zelus cur minus videantur Deo congruere quam præscentia, ira et similia. 138
- III.** Samuel per pythonissam evocari quomodo potuerit. Samuelis forte phantasma fuit, non spiritus. Demones quomodo norint futura. 142
- IV.** Quo situ corporis orandum. 144
- V.** In verba Eliæ querentis Deo de morte filii viduæ. 145
- VI.** De spiritu mendacii misso ad decipiendum Achab. 146
- ADMONITIO IN LIBRUM DE OCTO DULCITH QUESTIONIBUS.** 147-148
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPPOSENSIS EPISCOPI, DE OCTO DULCITH QUESTIONIBUS LIBER UNUS.** 147-148
- PREFATIO.** 147-148
- QUESTIO PRIMA.** An baptizati peccatores exituri sint de gehenna. Locus Apostoli difficilis male intellectus. Refutatur opinio existimantium fidem sine operibus prodesse ad salutem. Locus Apostoli quomodo intelligendus. Alius Apostoli locus frustra ab iis adductus, qui fidem sine operibus salvare docent. Chanaanæ fides qualis laudata est. Opinio quorundam, fideles baptizatos, quantumvis peccatores, salvandos esse per ignem. Ignis cuiusque opus probans in hac vita. Purgatorius ignis post hanc vitam. 149
- II.** An mortuis prosit oblatio, quæ fit pro ipsis. Animarum ante resurrectionem receptacula. 157
- III.** Utrum in adventu Domini futurum sit iudicium, anve illi mortui sint, qui raptiuntur in nubibus obviam Domino. Symbolum regula fidei. 158-159
- IV.** Quomodo iustorum filius in Psalmo benedicitur. 161
- V.** [vid. not. (a), col. 162]. Utrum Samuel per pythonissam vere fuerit de inferno evocatus. Samuelis forte phantasma, non spiritus apparuit. Demones quomodo norint futura. 162
- VI.** Quomodo stuprum Abimelech et Pharaonis effugit Sara. 165
- VII.** Denique de Spiritu Dei, qui superferebatur super aquam, an ipse sit Spiritus sanctus. 166
- VIII.** (quæ novissimo loco tractatur). Quomodo electus David secundum cor Dei. Christus David appellatus. 168
- ADMONITIO IN LIBRUM DE FIDE RERUM QUÆ NON VIDENTUR.** 169-170
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPPOSENSIS EPISCOPI, DE FIDE RERUM QUÆ NON VIDENTUR, LIBER UNUS.** in quo demonstratur nos in christiana religione, non culpabili temeritate, sed laudabili fine credere res quas oculis nostris non videmus. 171-172
- CAPUT PRIMUM.** Etiam in rebus humanis multa credi quæ non cernuntur oculis. Voluntas amici bona non videtur, sed creditur. Amici etiam probati benevolentia nobis non constat sine aliqua fide. 173
- II.** Fide de rebus humanis sublata, quam horrenda confusio sequeretur. 173
- III.** Indicia quæ confirmant fidem. Prophetia de Ecclesia implete. 174
- IV.** Ad credenda quæ non vidimus movere debent quæ nunc impleta conspicimus. 176
- V.** Præsentium exhibitio astruit fidem præteritorum et futurorum. 178
- VI.** Iudaicorum codices fidei nostræ astipulantur. Iudaicorum secta quare non prorsus deleta. 178
- VII.** Totius mundi fides in Christum mirabiliter conciliata. 179
- VIII.** Ad fidei immobilem observantiam cohortatio. 180
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPPOSENSIS EPISCOPI, DE FIDE ET SYMBOLO LIBER UNUS.** — Symboli capita singula studiose explicantur, cum hæreticorum fidei catholice adversantium, et maxime Manichæorum reprehensione. 181-182
- CAPUT PRIMUM.** Quæ causa et scopus operis præsentis. 181-182
- II.** Quod nulla fuerit natura coætærna Deo, ex qua mundum fecerit. Quomodo mundus ex nihilo, si ex materia informi factus. 182
- III.** Verbum quare dictum de Filio Dei. Quod verbum sit idipsum quod Pater. 183
- IV.** Filius Dei non factus, nec minor a Patre. Creare et condere idem. Filius Dei cur factus homo. Contra Manichæorum hæresim. Totus homo susceptus a Verbo. Nativitas Christi ex femina. Contra Manichæos. 184
- V.** Passio Christi et sepultura. Resurrectio Christi. 187
- VI.** Ascensus in cælum. 187
- VII.** Sessio ad dexteram Patris. 188
- VIII.** Adventus ad iudicium. 188
- IX.** De fide in Spiritum sanctum. Trinitatis mysterium. Similitudinibus explicatur. Professio christianæ fidei. De Spiritu sancto opinio quorundam, quod sit ipsa deitas Patris et Filii. Sanctitas a sanctiando. 189
- X.** Ecclesia catholica. Remissio peccatorum. Totius hominis in melius commutatio resurrectione perficienda. Carnis resurrectio. Resurrectionis future veritas confirmatur. 195
- ADMONITIO IN LIBRUM DE FIDE ET OPERIBUS.** 195-196
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPPOSENSIS EPISCOPI, DE FIDE ET OPERIBUS LIBER UNUS.** — refellitur error quorundam triplex, et contra demonstratur: 1º Non omnes indiscrete admittendos ad Baptismum, siquæ esse tolerandos in Ecclesia malos, ut non negligatur ecclesiastica disciplina; 2º baptizandis non solum fidei, sed vitæ etiam christianæ tradendas esse regulas; 3º baptizatos denum, nisi vitam malam mutarint, nunquam ad salutem æternam fide sola perventuros. 197-198
- CAPUT PRIMUM.** Error quorundam triplex. Omnes ad Baptismum citra discrimen admittendos sentiunt. Morum doctrinam censent non nisi post Baptismum esse tradendam. 197-198
- II.** Propter fidem christianam salvandos esse baptizatos, etiam si mores quantumlibet malos non correxerint. Mali in Ecclesia sic tolerandi, ut non omitatur correptio et disciplina. 199
- III.** Quo animo peccatores corripiendi. Domini præceptum de corrigendis malis. 199
- IV.** Errores non servantium modum in Scripturis intelligendis. Donatistarum errori alius error contrarius ex Scripturis perperam acceptis. 200
- V.** Sana doctrina est ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina. 201
- VI.** Ad Baptismum an admittendus adulter et peccator non correctus. An præcepta bene vivendi non prius tradenda quam Baptismus. 202
- VII.** Virgo quæ nesciens nupsit alieno viro, an censenda sit adultera. Apostolorum exemplo et litteris nil juvari qui volunt baptizandos de sola fide, baptizatos vero de moribus admonendos. 203
- VIII.** A Petro non sola fides, sed et pœnitentia baptizandis prædicata. Pœnitentia indicta, non solius infidelitatis, sed vitæ veteris mutandæ in novam. 204
- IX.** Spadonis post fidei professionem statim baptizati exemplo male uti adversarios. 205
- X.** Locus Pauli se nihil scire præter Christum Jesum præsentis. Præcepta duo de dilectione Dei et proximi male relieri, alterum ad baptizandos, alterum ad baptizatos. 206
- XI.** Objectio, quod Israelitæ prius mare transierint, et post legem acceperint. 207
- XII.** Incommodum grave in adversa sententia. 209
- XIII.** Baptizandis præcepta morum a Joanne tradita. ad consequendam vitam æternam præcepta servari iussit Christus. 210
- XIV.** De tertia questione: quod fides ad salutem non

- sufficit sine operibus. 211
- XV. Locus Apostoli difficilis, male intellectus. Rebutatur opinio existimantium fidem sine operibus predesse ad salutem. 212
- XVI. Locus Apostoli quomodo intelligendus. Alius Apostoli locus frustra ab his adductus, qui fidem sine operibus salvare docent. Chamaeque fides qualis laudata est. 215
- XVII. Argumentum frustra ductum ex parabolis zizaniorum et adductorum ad convivium pro obstinatis in peccato admittendis ad Baptismum. Similitudo servi nolentis erogare talentum ad eandem rem inutilis. 217-218
- XVIII. Prohiberi pertinaces malos a Baptismo non novum. 219
- XIX. Tria flagitia etiam benigniorum hominum consensu mortifera et excommunicatione punienda. Unde factum ut de adulteris conjugis non ageretur in catechismis. Matrimonium cum infidelibus. 220
- XX. Ordo Curationis erga baptizandos tenendus. 221
- XXI. Apostolorum factum non iis parere qui volunt adulteros admitti ad Baptismum. Perperam dici Judaeos propter solam infidelitatem delictos. Regnum coelorum vinum pati non dictum de fide sine charitate. 222
- XXII. Cogitatio Dei quantum vera et ad vitam aeternam conducens. Ligilgentia non obstinatis, sed a peccato recedentibus servanda. 223
- XXIII. Locus Apostoli ab adversariis male intellectus. Judicium in Scripturis pro aeterna damnatione. An soli fideles nisi intelligendi sint iuri in resurrectionem iudicii, ut iudicium non sit aeterna damnatio. 224
- XXIV. Libertas fidei non sit fidelibus velamen malitiae. 225
- XXV. Sanctum mandatum quid, idque cognoscentes ac transgredientes quae poena maneat. Poena transgressoria baptismi seclerate viventibus non promittenda. 226
- XXVI. Baptismo nisi vita respondeat, non obtinebitur regnum coelorum. Peccata triplicis generis triplici remedio sananda. 227
- XXVII. Epilogus praedictorum. 228
- ADMONITIO IN ENCHIRIDION.
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPPOSENSIS EPISCOPI, ENCHIRIDION AD LAURENTIUM, SIVE DE FIDE, SPE ET CHARITATE LIBER UNUS. 229-250
- CAPUT PRIMUM. Sapientiae vere donum exoptat Laurentio. 251
- II. Sapientia hominis, pietas. 252
- III. Deum coli fide, spe et charitate. 253
- IV. Quaestiones Laurentii. Responsiones Augustini. 254
- V. Responsio ad q. 5 et ad q. 4. 255
- VI. Quod mole exiguum possit manu contineri. 256
- VII. Symbolum et oratio dominica complectuntur fidem, spem et charitatem. 257
- VIII. Generalis explicatio fidei, spei et charitatis, et earum nexus. 258
- IX. Quid credendum servato symboli ordine, deinceps explicatur, non opus esse curiosa inquisitione rerum naturalium. Christiano sufficere si credat a summe bonae Trinitate omnia creata esse, eaque bona. 259
- X. Contra Manicheorum haeresin de origine mali. 260
- XI. Mala cur esse sinat Deus. Malum nihil aliud nisi privatio boni. 261
- XII. Creaturae omnes bonae, sed quia non summe bonae, ideo corruptibiles. 262
- XIII. Nullum malum, nisi quod et bonum sit. 263
- XIV. Bonum et malum, licet contraria, simul in eadem re esse posse. Ex bonis mala, et in bonis. 264
- XV. Quomodo intelligendum illud, Non potest arbor bona, etc. 265
- XVI. Rerum causas nosse an pertineat ad felicitatem. 266
- XVII. Error quid sit. Non omnis error noxios. Augustini error felix in vivo. 267
- XVIII. Mendacium omne est peccatum, sed aliud alio gravius. Non mentiri qui nesciens falsum dicit, sed potius qui verum dicit quod putat falsum. 268
- XIX. Error alius quidem alio perniciosior, sed semper est malus. 269
- XX. Non omne genus erroris esse peccatum, Academicos refelli, qui ut error vitetur, omnem assensionem suspendi volunt. 270
- XXI. Error non semper peccatum, sed semper malum. 271
- XXII. Omne mendacium esse peccatum. 272
- XXIII. Causa rerum bonarum, bonitas Dei; malarum, voluntas deficiente boni mutabilis. 273
- XXIV. Secundae malorum causae, ignorantia et concupiscentia. 274
- XXV. Poena peccatis irrogata. 275
- XXVI. Peccati Adae poena in tota ipsius stirpe. Contra Pelagianos. 276
- XXVII. Hominis conditio post Adae peccatum. Uominis reformatio ex sola Dei misericordia. 277
- XXVIII. Dejectis desertoribus angelis, ceteri in beatitudine formati. 278
- XXIX. In locum angelorum ejectorum succedit pars hominum reparata. 279
- XXX. Non meritis, nec libero arbitrio reparari homines, sed gratia. 280
- XXXI. Fides et opera bona ex Dei dono. 281
- XXXII. Bona voluntas a Deo. 282
- XXXIII. Homines natos omnes esse filios eguae reformationis Christo. Ita Dei quid. 283
- XXXIV. Christus mediator ineffabili Verbi incarnatione natus ex Maria. Contra Apollinaristas. 284
- XXXV. Christus Deus simul et homo. Contra errorem qui Leporii, et postea Nestorianorum fuit. 285
- XXXVI. Gratia commendata in homine Christo ad agnitionem filii Dei nullis meritis evecto. 286
- XXXVII. Nativitas Christi eo quod est de Spiritu sancto, gratiam demonstrat. 287
- XXXVIII. Christus de Spiritu sancto non ut de patre sed de Maria ut de matre. 288
- XXXIX. Non quicquid ex aliquo nascitur, ejus finis dicendus. 289
- XL. Modus quo natus Christus de Spiritu sancto, fuit gratiam unionis hypostaticae. 290
- XLI. Christus sine peccato, sed peccatum factus. 291
- XLII. Baptismus datur, ut moriamur, et reviviscamus. 292
- XLIII. In Baptismo omnes peccato mori, et parvulus, et majores. 293
- XLIV. Figura, eterosis, qua numerus accipitur pro numero. 294
- XLV. In primo hominis peccato plures peccati species. 295
- XLVI. Peccatis parentum non tantum primorum obligari filios, probabile est. 296
- XLVII. Quousque parentum peccata propagentur in filios, non temere definiendum. 297
- XLVIII. Peccatum originale non aboletur nisi per Christum. 298
- XLIX. Baptismo Joannis non fiebat regeneratio. Christus cur baptizari a Joanne voluit. 299
- L. Per Christum tolli non tantum originale peccatum, sed et cetera superaddita. 300
- LI. A damnatione Adae nemo liberatus nisi in Christo renatus. 301
- LII. Baptismus mortis ac resurrectionis Christi similitudo in parvulis perinde ac in majoribus. 302
- LIII. Crux Christi, sepultura, resurrectio, etc., figura vitae christianae. 303
- LIV. Judicium ultimum pertinens ad res in fine saeculi gerendas. 304
- LV. Judicare vivos et mortuos, duplici modo intelligendum. 305
- LVI. De Spiritu sancto et Ecclesia recto ordine dictum in Symbolo. Ecclesia coelestis terrena optulatur. 306
- LVII. Stabilitas Ecclesiae coelestis. 307
- LVIII. Angelorum quae sint differentiae, et an Angeli sint sidera, incertum. 308
- LIX. Angelorum qualia sint in quibus apparuerunt corpora, difficile explicatur. 309
- LX. Artes salutaris transfigurantis se in angelorum speciem, utilitas dignoscuntur. 310
- LXI. Ecclesia in angelis et in hominibus. 311
- LXII. Quomodo in Christo instaurantur omnia, et perficiantur. 312
- LXIII. Pax regni coelestis, quomodo praecellit omni intellectu. 313
- LXIV. Remissio peccatorum expressa in Symbolo. Peccatorum vita sine crimine, non sine poena. 314
- LXV. Crimina qualibet in Ecclesia remittuntur. Extra Ecclesiam non remittuntur. 315
- LXVI. Remissio peccatorum fit propter sanguinem Christi. 316
- LXVII. Refelluntur qui putabant fideles omnes, etiam tumulibet seclerate vixissent, salvandos per baptismum. 317
- LXVIII. Locus Apostoli de salvandis per ignem intelligendus. Ignis quidam in hac vita, per quem vultus adificantes ligna. 318
- LXIX. Ignis etiam purgatorius quidam post hanc vitam. 319
- LXX. Crimina elemosynis non redimunt, nisi vita bona. 320

- tetur. 235
 LXXI. Oratione dominica expiari leviora peccata. *Ibid.*
 LXXII. Eleemosynarum genera multa. 236
 LXXIII. Eleemosynæ genus maximum, parcere inimicis. *Ibid.*
 LXXIV. Peccata non dimittenti non dimittuntur a Deo. 237
 LXXV. Eleemosyna sceleratos et infideles non mundat, nisi muteatur. *Ibid.*
 LXXVI. Prima eleemosyna, animæ suæ misereri et recte vivere. 238
 LXXVII. Iniquitas deserenda, ut prosint eleemosynæ. *Ibid.*
 LXXVIII. Peccata quædam sunt, quæ humano iudicio non esse putarentur. 239
 LXXIX. Quæ levia videntur esse interdum gravissima. 240
 LXXX. Peccata horrenda, usui videntur levia. *Ibid.*
 LXXXI. Peccati cause duæ, ignorantia et infirmitas, quas nemo vincit nisi divinitus adiutus. 241
 LXXXII. Pœnitentia Dei donum. *Ibid.*
 LXXXIII. Peccatum in Spiritum sanctum. 242
 LXXXIV. De carnis resurrectione. *Ibid.*
 LXXXV. Fetus abortivi an resurgent. *Ibid.*
 LXXXVI. Fetus in utero quando vivere incipiat. *Ibid.*
 LXXXVII. Monstruosi fetus quomodo resurrecturi. *Ibid.*
 LXXXVIII. Instauratio carnis, quocumque modo perierit. 273
 LXXXIX. Superflua quomodo redibunt ad corpus. *Ibid.*
 XC. In statu et effigie corporis nihil erit indecorum. *Ibid.*
 XCI. Resurgent piorum corpora quoad substantiam carnis, sed sine omni vitio. 274
 XCII. Corpora damnatorum qualia resurgent. *Ibid.*
 XCIII. Quorum damnatorum futura sit miissima poena. 275
 XCIV. In vita æterna sancti plenius cognoscent quid eis contulerit gratia. *Ibid.*
 XCV. Tunc re-rehabuntur occulta iudicia Dei in hominum prædestinatione. Voluntas Dei efficacissima. *Ibid.*
 XCVI. Deus facit bene, etiam sinendo fieri. 276
 XCVII. Voluntas Dei salvare volentis an impediatur humana voluntate. *Ibid.*
 XCVIII. Deus etsi potest convertere quos voluerit, non tamen inique facit, cum alios convertit, alios non convertit. Originale vix alium damnationis. 277
 C. Ut magna bonitate miseretur Deus, ita nulla iniquitate obdurat. Apostatica radix. 278
 C. Nihil fieri præter voluntatem Dei, etiam dum fit contra ejus voluntatem. 279
 CI. Voluntas Dei bona per bonas reque et malas voluntates hominum semper impletur. *Ibid.*
 CII. Voluntas Dei invicta semper, et nunquam mala, sive misereatur, sive obduret. *Ibid.*
 CIII. Excusatur dictum Apostoli ad Timotheum. 280
 CIV. Quæ fuerit voluntas Dei erga Adamum, quem peccatum præciebat. 281
 CV. Voluntas hominis ad bonum et malum aliter libera in primo statu, aliter in ultimo. *Ibid.*
 CVI. Libero arbitrio gratia necessaria in primo et secundo statu. *Ibid.*
 CVII. Vita æterna merces, et tamen gratia. Voluntas Dei de homine peccante impleta. 282
 CVIII. Ex Deo salus nostra, ita ut nec per Christum liberemur, si non esset Deus. *Ibid.*
 CIX. Animarum receptacula ante resurrectionem. 283
 CX. Sacrificium altaris et eleemosynæ pro defunctis, quatenus et quibusnam prosint. *Ibid.*
 CXI. Dux civitates post iudicium in æterna vel beatitudine vel miseria. 284
 CXII. Pœnam damnatorum æternam fore. *Ibid.*
 CXIII. Mors impiorum, ut vita piorum, perpetua. 285
 CXIV. Exposita fide, agni de spe : quæ hæc pertinent contineri oratione dominica. Spem in se ipso ponens maledictus. *Ibid.*
 CXV. Orationis dominicæ apud Mattheum petitiones septem. *Ibid.*
 CXVI. Petitiones tantum quinque apud Lucam, qui cum Mattheo conciliatur. 286
 CXVII. De charitate quæ cum fide ac spe adesse debet. *Ibid.*
 CXVIII. Status vel ætates hominis quatuor, ante legem, sub lege, sub gratia, et in pace. 287
 CXIX. Regeneratio peccata abolet universa in quavis ætate. Servitus sub lege nonnullis in experta. 288
 CXX. Regenerati morientes ante usum rationis non perierunt. *Ibid.*
 CXXI. Caritas finis omnium præceptorum. *Ibid.*
 CXXII. Libri conclusio. 289
 ADMONITIO IN LIBRUM DE AGONE CHRISTIANO. 289-290
 S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE AGONE CHRISTIANO LIBER UNUS. — Hortatur et instigat ad decertandum christiana pugna cum diabolo. Itine vinci a nobis ac subigi, quando vincuntur cupiditates et corpus in servitutem rediguntur; ipsam vero corpus servituti subijci debet, si nos ipsos subiciamus Deo, cui creatura omnis aut voluntate servit aut necessitate. Subsidio fidei munimur esse humanam imbecillitatem, eique per Filium dei carnem factum quam oportuno remedio subventum esse ostendit. Postea catholice fidei capita singula Symbolo comprehensa percurrens, exortas varias in eam hæreses detegit et vitari jubet. 289-290
 CAPUT PRIMUM. — Coram Vincentiis promissa. Adversarius diabolus auxilio Christi vincitur. *Ibid.*
 II. Quomodo vincitur diabolus. Vincuntur invisibiles potestates, ubi vincuntur ejus iudicatus. 291
 III. Demones quomodo in ecclesiis stant, et rectores tenebrarum. 292
 IV. Manichæorum error de gente tenebrarum contra Deum rebellante. *Ibid.*
 V. Spiritualia nequitiæ in coelestibus, quo sensu dictum. 293
 VI. Corpus castigandum, ut diabolus et mundus vincantur. 294
 VII. Ut corpus nobis subiciatur, subjiciamus nos ipsos Deo, cui omnis creatura servit, velit nolit. Justorum et inistorum in lujus vite bonis et malis discrimen. *Ibid.*
 VIII. Omnia divina Providentia gubernari. 295
 IX. Hortatio ad gustandam dulcedinem Dei. 296
 X. Filius Dei propter nos homo factus. Liberrimum arbitrium. *Ibid.*
 XI. Modus liberandi hominem per Filium Dei incarnationem quam conveniens. 297
 XII. Christiana fides ubique viget et vincit. 298
 XIII. Fides recta sit, et actio bona. Mens veritatis capax non est, nisi vitis libera. Fides Ecclesiæ de Trinitate. 299
 XIV. Non audiendi qui tres personas negant. *Ibid.*
 XV. Nec audiendi qui inducunt tres deos. *Ibid.*
 XVI. Nec illi qui negant æqualitatem et æternitatem personarum. 300
 XVII. Fides incarnationis Christi. Negantes Christum esse Deum, non audiendi. *Ibid.*
 XVIII. Nec audiendi negantes Christum habuisse verum corpus. *Ibid.*
 XIX. Nec negantes Christum habuisse mentem hominis. 301
 XX. Nec dicentes illum hominem non aliter susceptum a Sapientia Dei ac ceteros sanctos, qui sapientes fuerunt. *Ibid.*
 XXI. Nec audiendi qui solum corpus a Verbo susceptum dicunt. 302
 XXII. Nec qui corpus Christi negant formationem de femina, et dicunt sic factum, ut illud quo Spiritus paruit in columba, per feminam mors, per feminam vita. *Ibid.*
 XXIII. Non audiendi, qui Filium Dei creaturam dicunt, quia passus est. Filium Dei sine divinitatis notatione passum esse. 303
 XXIV. Non audiendi, qui negant tale corpus Domini resurrexisse, quale fuerat seipsum. 304
 XXV. Nec negantes corpus Christi sublatum in coham. *Ibid.*
 XXVI. Nec negantes Christum sedere ad dexteram Patris. Dextera et sinistra Dei quid sit. *Ibid.*
 XXVII. Nec audiendi negantes iudicium futurum. 305
 XXVIII. Nec qui dicunt Spiritum promissum venisse in Paulo, aut Montano, etc. *Ibid.*
 XXIX. Nec audiendi Donatistæ negantes Ecclesiam per orbem esse diffusam. Donatus ipse a suis divisus. Donatus Romæ cum Ceciliano causam dicens, nihil probat. Donatistæ Baptismum nisi ipsi dederint, inane esse volunt. 306
 XXX. Non audiendi Luciferiani, qui licet non rebaptizent, præciderunt se ab Ecclesia, quia respicientes ab Ariana hæresi recipiebant. 307
 XXXI. Nec audiendi cathari negantes Ecclesiam posse omnia peccata dimittere, et volantes viduas nubere. 308
 XXXII. Nec qui resurrectionem carnis negant. 309
 XXXIII. Fidei simplicitate lactari oportet, cum parvuli sumus. Caritas perfecta nec cupiditatem seculi compascit, nec timorem. Cognitio veritatis in corde mundato. *Ibid.*
 S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE CATECHIZANDIS RUDIBUS LIBER UNUS. — Rogatus a diacono Carthaginiensi, catechizandi ætem docendam suscipit : ac primo præcepta tradit, ut id officii non tantum certa methodo atque idonea ratione, sed etiam sine odio et cum hilaritate impleatur. Postea revocatis ad usum præceptis, proferit ipse in exemplum sermones, ad eum erudiendum sui

- christianus esse velit, comparatos duos, longiorem unum, alterum brevissimum. 309-310
- CAPUT PRIMUM. Rogatus a diacono Carthaginensi scribit de catechizandis rudibus. *ibid.*
- II. Sermo saepe qui audienti placet, displicet dicenti: unde id contingat. qui sermonem habet, curet ut sine fastidio et hilariter dicat. 311
- III. Narratio plena quae fieri debeat catechizando. Ad charitatis finem dirigenda narratio. Scripturae veteres propter commendandum Christi adventum, cuius finis charitas. 313
- IV. Praecipua causa adventus Christi, charitatis commendatio. Ad dilectionem referenda esse quae de Christo ex Scripturis narratur in catechismo. 314
- V. Accedens ad catechismum scrutandus quo fine velit fieri christianus. 316
- VI. Exordium catechismi, et narratio ab historia creationis mundi usque ad praesens tempus Ecclesiae. 317
- VII. Resurrectio, iudicium, et alia quaedam post narrationem intimanda. *ibid.*
- VIII. Ruditi quomodo catechizandi. 318
- IX. Grammatici et oratores quomodo tractandi. Vox ad aures Dei, animi affectus. 320
- X. Jam de hilaritate comparanda. Causae sex tedium afferentes catechizanti. Remedium contra primam causam tedium. *ibid.*
- XI. Remedium contra secundam tedium causam. 322
- XII. Remedium contra tertiam causam tedium. 323
- XIII. Remedium contra quartam causam fastidii. Auditor vel audiendo vel stando fatigatus, quomodo recreandus. Cuius audiendi verbum Dei sedendo, in quibus Ecclesiis receptus. 324
- XIV. Remedium adversus quintam causam tedium. Remedium contra sextam causam tedium. item adversus causam sextam. 326
- XV. Pro personarum diversitate temperanda oratio. 328
- XVI. Formula orationis catechistae. Exordium ductum a laudabili proposito suscipiendae christianae religionis, propter futuram requiem. Requies in rebus inquietis non querenda. Non in divitiis, nec in honoribus. Requiem quarentes in oblectamentis carnis et in spectaculis. 329
- XVII. Reprehenditur qui velit esse christianus propter commodum temporale. Christianus vere est, qui religionem proficitur propter futuram requiem. Transit ad narrationem eorum quae credenda sunt. Filius Dei cur homo factus. 330
- XVIII. De hominis et rerum aliarum creatione quid credendum. Homo in paradiso constitutus. Cur creatus qui praesciebatur peccaturus. Lapsus hominis et angeli nihil Deo nocuit. 332
- XIX. In Ecclesia boni et mali, in fine separandi. Civitates duae ab initio generis humani. Diluvium et arca sacramentum. De Abrahamo et Israelitico populo. Horum dicta et facta, prophetia fuit. 333
- XX. Israelitarum servitus in Aegypto, et liberatio viamque per mare Rubrum. Baptismus figuratus. Ovis immolatio passionis Christi figura. Lex scripta digito Dei. Jerusalem typus civitatis coelestis. 335
- XXI. Captivitas Babylonica et in ea gesta quid significant. Post captivitatem Babylonicam libertas qualis reddita. 336
- XXII. Aetates mundi sex. Sexta aetas ex adventu Christi. Christus Novum Testamentum sempiternae hereditatis manifestans, terrena contemnere exemplo docet. Nativitas ejus, vita et mors. 338
- XXIII. Spiritus sanctus die quinquagesima post resurrectionem Christi missus. Judaei praedicatione Apostolorum conversi, vite evangelice studio flagrant. Ecclesiae apud Gentes per Paulum constituta. 339
- XXIV. Ecclesia quasi vitis pullulat, et putatur. Ex iis quae videntur impleta, credantur praedicta quae restant implenda, praesertim iudicium futurum. 341
- XXV. Fides resurrectionis suadet. Mors perpetua in tormentis. Vita aeterna sanctorum. Cavendum non tantum a Pagonis, Judaeis et haereticis, sed etiam a malis Christianis. Societas sit cum bonis; non tamen spes in ipsis ponatur. 342
- XXVI. Initiatio catechumeni, cum expositione signorum. Sermo quandoque brevior adhibendus. Incipit sermo alius brevior. Filius Dei immissus, ut a morte quae per Adamum intravit, liberemur. 344
- XXVII. Prophetias Veteris Testamenti impetus cerni in Ecclesia. Hinc firmata fides eorum quae ventura restant, iudicii ultimi et resurrectionis. Cavendae tentationes a malis etiam in Ecclesia repertis. Societas cum bonis, spes omnis in Deo. 346
- ADMONITIO IN LIBRUM DE CONTINENTIA.
- S. AURELIJ AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI, DE CONTINENTIA LIBER UNUS. — Explicat versiculos duos Psalmi 140: *Pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium continentiae circum labia mea: ne declines cor meum in verba maligna, ad excusandas excusationes in peccatis.* Captoque inde sermonis argumento, docet continentiae virtutem pro suo officio coercendas habere libidines et corporis et animi, atque universim delectationibus concupiscentiae, quae delectationi sapientiae adversantur, cohibendis invigilare. Jubet ne de propriis viribus confidamus pugnantes contra concupiscentiam, quae per legem quidem cognoscitur, sed non vincitur nisi per gratiam. Superbissimos reprehendit excusationes varias in peccatis afferentes: quo in genere iniquiores Manichaeos, qui peccata sua in mali naturam in se ipsis insitam referebant, operosius refellit, et locum Apostoli ad Galat. v. 17, *Caro enim concupiscit adversus spiritum*, etc., quo demonstratas duas boni et mali naturas volebant, perperam ab iis haereticis intellectum esse ex apostolo eodem evincit. 347-348
- CAPUT PRIMUM. Continentia a libidine carnis Dei donum. Continentia oris et ipsa donum Dei. Os corporis et os cordis. *ibid.*
- II. Os cordis, quo consensus tanquam verbum interius exprimitur. Cordis continentia nomine oris commendata a Christo. Continentiam cordis interdum violari non violato corpore. Continentia cordis relecta non peccari contra continentiam corporis. *ibid.*
- III. Continentiae pugna contra libidines quamdiu sumus in hac vita. Pugna interna concupiscentiarum non experta nisi bellatoribus virtutum. Concupiscentia per legem cognoscitur, non nisi per gratiam vincitur. Pugnandum ne peccati concupiscentia regnet. Opera carnis mortificanda. 351
- IV. Ut continentia servari possit, cavenda praesumptio de propriis viribus. Vivere secundum hominem, et vivere secundum carnem, idem est. 353
- V. Non fidat de se qui vult peccati concupiscentiam vincere. Excusatio peccatorum cohibenda per continentiam. Excusationes in peccatis diversae. Rati accusatio, fortunae, diaboli, Dei vero ipsius a Manichaeis. 356-357
- VI. Contra alios qui, ut se excusent, dicunt placere Deo peccata. Deus et de malis facit bona. Homo cum potestatem peccandi factus, pro premio accepturus non posse peccare. 358
- VII. Continentiae et iustitiae officia pariter tendunt ad pacem. Contra Manichaeorum insaniam de duabus naturis inter se configentibus. Bellum inesse in homine ex langore per culpam contracto, pacem sanato langore futuram esse. 359
- VIII. Caro adversus spiritum concupiscit, non quia inimica natura, sed quia vitiosa. Carnis concupiscentias ex vitio esse, easque hic minui quidem posse, non penitus auferri nisi in altera vita. Concupiscentia carnis hic poena peccati, carne sanata in beatis non erit. 361
- IX. Carnem natura non esse malam, cum ejus exemplo diligendas uxores hortetur Apostolus. Tres copulae insinuate ab Apostolo, omnes bonae, quarum tertia est carnis et spiritus. Mulieri subjectionis exemplum a carne cur non datum. 363
- X. Manichaeorum haeresis negat fuisse in Christo carnem veram. Dicit animas ad Christum, corpora ad diabolum pertinere, et sexum utrumque esse ex diabolo. 365
- XI. Carnis et Ecclesiae comparatio in quibus consistat. 366
- XII. Continentia Manichaeorum et aliorum quorundam, praesertim haereticorum, falsa. Continentia item quorundam immunda, ut per magicas artes perveniant ad uxores alienas. 368
- XIII. Continentia non tantum libidines corporis, sed animi cupiditates coercet et regit. Motus pravus continentia cohibendi, negato concupiscentiae rejecta vel cogitationis delectatione. 369
- XIV. Fidem sine operibus non salvare. Vitiis constantem debellanda. In continentiae praedio victoria referenda in Deum. 370
- ADMONITIO IN LIBRUM DE BONO CONJUGALI.
- S. AURELIJ AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI, DE BONO CONJUGALI LIBER UNUS. — Docet Augustinus nuptias multis nominibus esse honorabiles, et non tantum in fornicationis comparatione, sed ex proprio genere bonas ac de se ab omni peccato liberatas. Continentiam vero longe esse praestantius.

- ostendit : adeoque nuptias, quas olim necessarias ad propagandum Dei populum, per quem Christus prophetaretur et nasceretur, in usu habere sancti debuerunt, nunc temporis postquam dictum est, *Qui potest capere, capiat*, non amittendas nisi ab iis qui se continere non valent. Ceterum continentibus nostris, antiquis illis conjugatis, Abrahamo nominatim et Saræ, vix ulla ratione conferri, nedum iis præferri posse; quippe qui et continentie virtutem in animi habitu tenuerunt nubentes, et obedientie laude, qua tanquam matrice virtutes omnes continentur, quam maxime excelluerunt. 375-374
- CAPUT PRIMUM. Prima societas viri et uxoris. *Ibid.*
- II. De propagatione filiorum, si homo non peccasset, diversæ sententiæ. *Ibid.*
- III. Bonum conjugii multiplex. Primum et secundum conjugii bonum. Tertium conjugii bonum. 375
- IV. Quartum conjugii bonum. Adulterium quid sit. Fides in rebus etiam abjectis servanda et huic vitæ præponenda. 375-376
- V. Coniunctio viri et femine quondam sit coniunctum, quando non. 376
- VI. De conjugalis debiti exactione ac redditione. 377
- VII. Fœdus nuptiale separatione conjugum non fit irritum. An dimissa adultera liceat alteram ducere. Uxorem superducere vitium more Romano. 378
- VIII. Repudii usus qualis apud Gentiles, et qualis a iudæis. Conjugium bonum est prorsus, non autem sola comparatione fornicationis. 379
- IX. Conjugium bonum est non nisi propter aliud expectandum. Conjugio uti debuisse sanctos primis temporibus : nunc præferendam esse continentiam. 380
- X. Objectio contra continentiam. Nunc ii soli conjugari debent, qui se non continent. Nuptias non esse peccatum. Nuptialis concubitus solus ille est qui fit causa generandi. 380-381
- XI. Usus contra naturam exsecrabilior in uxore, quam in meretrice. Innuptiarum amplior sanctitas commendata, non negata sanctitas nuptiarum. 382
- XII. Nuptas non cogitantes nisi quomodo placeant Deo perraras esse. 383
- XIII. Nuptias nunc solis non continentibus, olim vero etiam continentibus amplectendas fuisse. Ut conjugio sola prolis causa, quam rarum. *Ibid.*
- XIV. Ut concubina propter filios maius peccatum, quam uxor uti propter incontinentiam. 384
- XV. Coniunctum non posse dissolvi ob sterilitatem. An liceat uxoris voluntate aliam adhibere ut communes filii nascantur, non audeat definire. 385
- XVI. In concubitu ac in cibi usu similis ratio virtutis et viti. *Ibid.*
- XVII. Nubentes huius temporis non conferendi nubentibus sanctis primi temporis. Uui viro plures uxores habere aliquando licuit, nunquam uui femine plures viros. 386
- XVIII. Sacramentum nuptiarum nunc ad unum virum et ad unam uxorem redactum. Episcopum nisi unitis uxoris virum ordinare non licet. 387
- XIX. An saltem continentes nostri comparandi sint antiquis sanctis conjugatis. 388
- XX. Ex lege purificationis post concubitum, non ostendi illum esse peccatum. An continentes nunc aliqui conferri possint antiquis patribus conjugatis. 389
- XXI. Distinguenda continentia ut et alie virtutes, in habitu et in opere. Virtutem in habitu esse posse, etiamsi non sit in opere, docetur exemplo Christi. 390
- XXII. Continentiam in antiquis habitu, nunc autem opere tenenda. Jovinianistarum percontatio explosiva. 391
- XXIII. Continentia melior castitate conjugali : sed possunt conjugati esse continentibus meliores. Obedientia bonum majus quam continentia. Obedientior conjugata minus obedienti virgini præponenda. Obedientia mater omnium virtutum. 392
- XXIV. Nuptiarum bonum a iudæis Christianos triplex. Conjugati antiqui obedientiam in opere, continentiam in habitu tenuerunt. 394
- XXV. Manichæorum de Patribus Veteris Testamenti calumnice refutata. 395
- XXVI. Continentes huius temporis non abjecte sentiant de sanctis patribus conjugatis. Virginitas humilitas tuenda. *Ibid.*
2. AURELIUS AUGUSTINI, HIPPOCENSIS EPISCOPI, DE SANCTA VIRGINITATE LIBER UNUS. — Dicit primum de præstantia sacræ ac Deo dicatæ virginitatis, cui fecunditatem conjugalem jam non posse ullam comparari demonstrat. Duobus subinde occurrit contrariis erroribus : alteri culpantium nuptias, alteri eas æquantium virginitati : illorum scilicet putantium nuptias ex obliquo et tacite damnatas ab Apostolo dicente ad Corinthios, *Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi ; ego autem vobis parco* ; istorum vero, quia ad eosdem scribit, *Existimo itaque hoc bonum esse propter præsentem necessitatem* ; contendentium perpetuam continentiam propter sæculi huius vitam, non propter futuram commendari. Postea Christi virgines humilitatem, quam excellens conservatur earum munus, habere jubet, atque ad eam quam maxime sectandam multa et gravi oratione adhortatur. 395-398
- CAPUT PRIMUM. Virgines conjugatos sanctos patres non contemnant. 397
- II. Virginitas filius et virginum sponsus Christus. Ecclesia sicut Maria, et mater et virgo est. *Ibid.*
- III. Cognatio spiritalis cum Christo propinquitati ejus carnali præponenda. *Ibid.*
- IV. Virginitas Mariæ voto dicata Deo antequam de concipiendo Christo audisset. 398
- V. Virginitas omnium decus est unius Virginis partus. Virgines et ipsæ spiritu matres Christi. *Ibid.*
- VI. Sola Maria corpore ac spiritu simul virgo et mater. 399
- VII. Virginitati nulla fecunditas conjugalis comparanda. *Ibid.*
- VIII. Virginitas inde honorata, quia Deo dicata. 400
- IX. Virginitas amissa nulla carnis fecunditate compensatur. *Ibid.*
- X. Nec virginitati conferendum conjugium quia virgines parit. 401
- XI. Virgines ideo laudatæ, quia Deo dicatæ. *Ibid.*
- XII. Virgines sacræ non corporali, sed spiritali fecunditate Ecclesiæ nascuntur. Bonum conjugii quam inferius bono sanctæ virginitatis. *Ibid.*
- XIII. In eos qui putant continentiam non prodesse nisi ad præsentem vitam. *Ibid.*
- XIV. Virginitas non præcepto, sed consilio commendata ad promerendam singularem gloriam in vita futura. 402
- XV. Consilium datur non nubendi, non præceptum. 403
- XVI. Tribulatio carnis in conjugio, quæ sit. *Ibid.*
- XVII. In eos qui ab Apostolo damnatas ibi nuptias putant. Scripturæ aliquod mendacium tribuere quam perniciosum. 404
- XVIII. Virginitas sic præferatur, ut non nuptiæ damnentur. *Ibid.*
- XIX. Errores duo contrarii de virginitate et conjugio. 405
- XX. Apostoli dictum, *Ego autem vobis parco*, perpetram trahi ad nuptiarum damnationem. *Ibid.*
- XXI. Virginitatis laudem et meritum esse majus, cum nuptiæ non tanquam male devitantur. 406
- XXII. Virginitas non propter hanc vitam, sed propter futuram diligenda ostenditur ex Apostolo. 407
- XXIII. Idipsum probatur ex verbis Domini. 408
- XXIV. Item ex verbis Isaie. Ecclesia regnum coelorum cur appellata. *Ibid.*
- XXV. Isaia loqui de æterno præmio spadonibus promisso. 409
- XXVI. Objectio de denario omnibus reddendo, contra diversitatem prætorum. 410
- XXVII. Virginum gloria futura major et propria quædam in oculis gaudia. Sequi Agnum quocumque ierit proprium est virginum. *Ibid.*
- XXVIII. Quousque sequi Agnum omnes possunt. 411
- XXIX. Quo cum sequuntur solæ virgines, invidia in oculis propter prætorum differentiam nulla. 411-412
- XXX. Hortatur ad virginitatem ut ad opus supererogationis, non præcepti. 412
- XXXI. Humilitas maxime virginibus commendanda. Humilitatis mensura cuique data. Superbia mater invidiæ. *Ibid.*
- XXXII. De humilitate præcepta Domini et exempla. 415
- XXXIII. Humilitas Christianis, sed maxime virginibus custodienda. 414
- XXXIV. Innuptas viventes contra propositum non spectat præsens adhortatio ad humilitatem. 415
- XXXV. Humilitatem Christus a se disci jubet. 416
- XXXVI. Humilitatis doctrina facile audita a peccatoribus. Virginibus multo magis audienda. *Ibid.*
- XXXVII. Humilitatis exemplum in ipso Domino propositum virginibus. 417
- XXXVIII. Timor ipsius virginibus necessarius, non timor secularis aut servilis, sed timor Dei castus. 418
- XXXIX. Spiritus sancti locus cor humiliatum. Justis ex cadeudi periculo ratio sese humiliandi. 419

- XL. Iustis miscetur casuri, ut ex horum casu timor augeatur. Iustus non patet medicum sibi dimissum, ut medicum diligat. Dimissum deputet quicquid mali a se non est commissum. 420
- XLI. Prima humilitatis cogitatio, virginitatem haberi ex Dei dono. Præcepta non fieri nisi eo danto qui præcipit, obedientia et penitentia pariter dona Dei. 420
- XLII. Continentia item et sapientia non nisi a Deo præstantur. 421
- XLIII. De ipso Dei dono ne se extollant virgines. 422
- XLIV. quid cogitandum virgini, ut veraciter se non audeat mulieri vel conjugate præferre. 422
- XLV. Fructus centenarius, sexagenarius et tricenarius varie intellectus. 423
- XLVI. Vita communis sanctionum excellentior. 423
- XLVII. Ut non fulleat virgo, cogit se forte non posse pro Christo pati, quod possit conjugata. 424
- XLVIII. Alia humilitatis occasio, quod nullus hic sit sine peccato. 424
- XLIX. Virgines irreprehensibiles iurgatione peccatorum et humili confessione. Mortifera securitas peccandi spe venie confitentibus promissa. 425
- L. Peccata parva quæ subreptum vigilantibus, superbia crescent, humilitate perimuntur. Si quis forte hic sine peccato, quanto magnus est, tanto magis humiliat se. 425-426
- LI. Virginitatis custos Deus qui eam dedit, apud humiles quiescit. 426
- LII. Humilitas virginitis quæ ratione exercenda. 427
- LIII. Virgines quanto sanctiores, tanto sint humiliores. 427
- LIV. Sponsus toto corde amant. 428
- LV. Quanta felicitate ac securitate amat sponsus. 428
- LVI. Conclusio operis. 428
- ADMONITIO IN LIBRO DE BONO VIDUITATIS. 429-430
- S. AURELIUS AUGUSTINI, HIPPOCENSIS EPISCOPI, DE BONO VIDUITATIS LIBER, seu EPISTOLA AD JULIANAM VIDUAM. — Viduas hic docet et exhortatur. Primum docendo probat sanctæ viduitatis professionem nuptiis anteposendam; nuptias tamen secundas, imo et tertias et quotaslibet licitas esse, nec unquam malas; et nubentes quidem post votum viduas sive virgines merito damnari; ipsas autem earum nuptias nec haberi pro adulteriis, nec divini oportere. Merita viduarum ex ipso robore continentie ac pietatis pensari vult; ideoque bivarum univiræ viduæ aliquando jure præferri demonstrat. Postea exhortando monet Julianam, ut in primis continentiam suam beneficio Dei tribuat, caveatque ab sermonibus, qui sordere cogerent, hominum quorundam inimicorum gratiæ christi. Jubeat ut summi omni studium cum filia virgine et cum socra vidua impendat ad placendum Deo; delicias spirituales habeant carnalium deliciarum loco; et famam denique suam custodire non negligant. 429-432
- CAPUT PRIMUM. Rogatus a Juliana scribit de professione viduitatis. Apostoli de hac re doctrinam exponit. 434
- II. Inimptæ apud Apostolum non solæ virgines, sed etiam viduæ. 434
- III. Bonum viduitatis majus quam conjugii, quod tamen vere bonum. Conjugii fides, et alia ejus bona, licet viduitate minora. 435
- IV. Viduitatis professione non damnari secundas nuptias. Cataphrygarum et Novatianorum error a Tertulliano propalatus. 435
- V. Honestum dici viduitatis bonum quia honestius, non ut turpe putetur conjugium. 434
- VI. Nuptias etiam corpore sanctas esse, licet minus quam inuuptas. Bonum viduitatis non minuitur laudato bono conjugii, sed augeatur. An beator Anna vidua, quam fuit his nupta. 434
- VII. Sanctæ femine tempore legis non concupiscentia, sed obedientia compellente nubebant. 435
- VIII. Nuptiæ et secundæ et primæ hoc tempore, nisi incontinentia sit impedimento, continentem Nuptiæ olim legis obsequium, nunc infirmitatis remedium, et humanitatis solatium. 436
- IX. Nubere post continentie votum, damnable est; non tamen damnaute tales nuptiæ. 437
- X. In eos qui lapsarum a sancto proposito nuptias adulterii esse dicant. Ecclesia tota virgo. 438
- XI. Lapsus a sancto proposito malus, nuptiæ tamen lapsarum bonæ. 439
- XII. Nullas quotaslibet nuptias damnandas esse. 439
- XIII. Viduam bivarum aliquando esse præferendam univiræ. Viduarum merita ex ipsius continentie viribus pensanda. 440
- XIV. Comparatio ista inter triplices viduas. Julianæ viduæ tria exoptat quæ Annæ fuerunt bona. 440
- XV. Epilogus superiorum. 441
- XVI. Pars opusculi secunda pertinet ad exhortatio. nem. Continentiam esse donum Dei. 442
- XVII. Contra Pelagianos, liberum arbitrium sic defendentes, ut negent Dei gratiam. 443
- XVIII. Exhortationis vires esse ex gratia. 444
- XIX. Exhortatur ad viduitatis bonum. Ut tota intentio Julianæ viduæ sit ad placendum Deo. Demetriadis virginis avicque ipsius, perinde atque matris, vult esse unum studium Deo placendi. 443
- XX. Illecebræ sæculares quæ tam cito deficiunt continentem. 447
- XXI. Deliciæ spirituales viduis sint loco carnalium. 447
- XXII. Fama bona cura. 448
- XXIII. Continentes perseverent, et aliis persuadeant continentiam. Conclusio. 449
- S. AURELIUS AUGUSTINI, HIPPOCENSIS EPISCOPI, DE CONJUGIIS ADULTERIIS AD POLLENTIUM LIBER DUO. 451-452
- LIBER PRIMUS. — Tractantur quaestiones potissimum duæ. Prima est in illud ad Corinthios, *Hic autem qui sunt in conjugio præcipio... si discerit, manere inuuptam*, etc. quod Apostoli præceptum Pollentio quidem videtur pertinere ad mulieres recedentes a viro præter fornicationis causam, hisque solis prohibitum nubere alteri viro; contra autem Augustinus eas tantum spectare contendit, quæ a viro fornicationis causa recesserint, atque præter hanc causam recedere non permissum. Secunda quaestio est circa illud item ad Corinthios, *Ceteris autem ego dico, non domus*, etc. Hoc monendo dictum ab Apostolo docet Augustinus, ut scilicet fideles conjuges in relinquendis infidelibus permessa licentia non utantur; Pollentius contra sentit vetum illi esse a Paulo ne conjuges etiam infideles dimittantur a fidelibus. Attingitur postremo quaestio de Catechumenis in ultimum vitæ constitutis, an eis nec penitentibus, nec pro se respondere valentibus prosit baptizari. 451-452
- CAPUT PRIMUM. In loco Pauli dissensus Pollentii et Augustini, an circa causam fornicationis discedere liceat conjugii sine nuptiis manere volenti. 454
- II. Non licere conjugii discedere nisi ex fornicationis causa. 454
- III. Locis Apostoli de muliere quæ a viro fornicante discedit, intelligendos. 455
- IV. Apostolus male intellectus de muliere ob continentie placitum discedente. 456
- V. Rebutatur illa interpretatio Apostoli. 456
- VI. Pollentii sententia, mulieri ab adultero discedenti nuptias cum alio non esse præcepto vetitas, sed tantum propter opprobrium vitandas. 456
- VII. Præcipi ut inuupta maneat etiam quæ ab adultero discedit. 458
- VIII. Parem esse in ea re formam viri et mulieris. 458
- IX. Objectioni Pollentii ex loco Matthæi. Refellitur ex simili loco Jacobi. Peccata ignorantium. Ex Marco et Luca Matthæus intelligendus. 458
- X. Matthæi locus tractatus in libris quos legit Pollentius, quomodo habeat. 457
- XI. Alius Matthæi locus subobscurus, sed ab evangelistis aliis explanatus. 458
- XII. Mulier ob fornicationem dimissa non cessat esse uxor ejus qui dimisit. 459
- XIII. Dimittere infideles conjuges non licere sentit Pollentius; licere, sed non expedire dicit Augustinus. 459
- XIV. Nulla non jussa præscripto legis, facienda sunt consilio charitatis. 460
- XV. Licita quædam quæ non expediunt. 460
- XVI. Licitum quod non expedit, differt ab illicito, ut illud si fiat, non sit peccatum, quamvis non sit faciendum. 461
- XVII. Unde differt id quod licet et non expedit, ab eo quod ideo non expedit quia non licet. 462
- XVIII. Cur sicut Israelitæ uxores alienigenas, ita Christiani infideles jubeant deserere. 462
- XIX. Cur sicut Pauli tanquam Christi accipiendum. 462
- XX. Quandoque expedit, quandoque non. 462
- XXI. Infideli conjugum non prohibita præcepto legum consilio charitatis. 462
- XXII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XXXIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XL. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LV. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVI. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LVIII. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LIX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- XLX. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- L. Consilium non nubendi, de eo esse sententiam. 462
- LI.

- de re imperati. 464
- XXI. De coniugiis cum infidelibus. Pollentii sententia discutitur. Aliam esse questionem de iam coniunctis, aliam de coniungendis. De iam coniunctis non de iungendis agi in libro Apostoli citato. Infelicitas et vetitas a domino nunquam expedit facere. 465
- XXII. Dimissa adultera alteram ducens, ut christianam faciat, moechatur. 467
- XXIII. Adulterium coniugium inire, ut femina fiat christiana, non licet. *Ibid.*
- XXIV. Continentie votum nulla spe compensationis rumpendum. 468
- XXV. Consilium apostoli in his que precepta non sunt audiendum. Questio de coniugiis difficilissima. Alia questio Pollentii. *Ibid.*
- XXVI. Catechumenis in ultimo vite an dandus Baptismus non petentibus, nec pro se respondere valentibus. Optio quorundam negans rejicitur, nec tamen damnatur. 469
- XXVII. Ut intelligendum dictum domini, *Ne detur sanctum canibus*. 470
- XXVIII. Baptismus in casu proposito dandus catechumenis etiam adulteram conjugia retinentibus. Reconciliationis penitenti dande in periculo mortis eadem ratio. *Ibid.*
- LIVR SEPTIEME. — Redarguitur Pollentius, adulterio putans perinde atque morte solvi conjugium, eoque trahens illud Apostoli ad Corinthios, *quod si mortuus fuerit vir eius, liberata est*; ut mortuum hoc loco velit etiam adulterum intelligi. Argumenta deinde ejus reliqua dilantur, et varia que sibi videri timet incommoda, nisi repudiata adultera ducere alteram viro liceat, refutantur.** 471-472
- CAPUT PRIMUM. Hujus libri occasio.** *Ibid.*
- II. Pollentii sententia, nubere alteri vetitum esse conjugii, si a non fornicante, non autem si a fornicante discesserit. Mortuum in loco Pauli intelligendum etiam fornicantem sentit. *Ibid.*
- III. Refellitur Pollentius. *Ibid.*
- IV. Fornicationem pro morte conjugale vinculum solvete deputare, quam absurdum. *Ibid.*
- V. Conjugii vinculum morte resolvi, non autem fornicatione et separatione conjugum. 473
- VI. Reconciliatio post adulterium cum conjugie resipiscente quam conveniens christiano. *Ibid.*
- VII. Mariti severiores in uxores adulteras, cum sint et ipsi adulteri. 474
- VIII. Viri adulteri gravius puniendi quam adulterae uxores. Lex Antiqua, vires impudicos acque ac mulieres damnari volentis. Virorum impudicitia peior. 474-475
- IX. Nolens reconciliari adulterae uxori non potest alteri nubere. 476
- X. Incontinentium querelas adversus legem Christi vetantis alteri nubere dimissa adultera, frustra obiectari. Si incontinentia n querelae admittantur, permittenda adulteria in multis casibus. Justior videbitur querela mulieris propter fornicationem dimisse et nubere alteri cupientis. *Ibid.*
- XI. Obiectio alia Pollentii, ut saltem filiorum gignendorum causa liceat alteram ducere, dimissa adultera. 478
- XII. Nuptias hoc tempore filiorum causa his tantum eligendas esse, qui se continere non possunt. *Ibid.*
- XIII. Nolentes reconciliari conjugibus adulteris, continentiam custodiant. 479
- XIV. Obiectio alia, hac sententia excludi benignitatem, ut mariti velint puniri adulteras, quibus mortuis ducere alias possint. 480
- XV. Mariti ad parendam adulteris uxoribus, non licentia libidinis, sed cura pietatis adducantur. 481
- XVI. Obiectatur incontinentem, si adulterae uxori suae mortem accusando procurarit, veniam accepturum per Baptismum aut reconciliationem, quae sibi aliquando per peccatum adulterio denegaretur. Graviora contra Pollentii opinionem excogitari posse, quam quae ab illo obijciuntur incommoda. 482
- XVII. Incommodum aliud contra Pollentii sententiam. 483
- XVIII. Continentia servanda aut conjugalit aut excellentior. 484
- XIX. Coniuges divortio separatos a conjugibus hortatur ad continentiam. 485
- XX. Viri mulieribus praedire in pudicitia debent. Continentiam clericorum qui electi sunt inviti proponit viris nolentibus in divortio se continere. 486
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE MENDACIO LIBER UNUS. — Quid sit mendacium, et utrum aliquando admittendum sit, exemplis mentisque rationum in utraque partem liberatis disquirunt. Mendaciorum afferuntur octo genera,isque discussis et omnino rejectis statuitur nunquam esse mentiumdum.** 487-488
- CAPUT PRIMUM. Materie pertractandae difficultas.** *Ibid.*
- II. Quae non sunt mendacia. *Ibid.*
- III. Quid sit mendacium. Ad mendacium an in loquente voluntas fallendi requiritur vel sufficiat. *Ibid.*
- IV. Mentiri num aliquando propositum aut liceat. 489
- V. Optio affirmans mentiumdum esse nunquam. Optio negans esse nunquam mentiumdum. Exemplum pro mendacio ex Veteri Testamento allata discutitur. Mentienti exemplum ex Testamento Novo nullum suppetere. Timothei circumcisio non per simulationem facta. Petrus libenter correctus a Paulo. Auctoritatem mentienti non magis communis vite quam Scripturarum exemplis astrui posse. 491
- VI. Mendacium esse iniquitatem, et mortem aeternae afferre, nec proinde admittendum pro cuiusquam salute temporali. 494
- VII. See iudicium corporalis causa mentiumdum. Libido quid sit. 495
- VIII. Neque mentiumdum studio servandi alios ad vitam aeternam. 496
- IX. Mendacium censent quibus adhibendum quo removeat homo stuprum quod ipse ab alio pateretur. Refellitur argumentum illorum, et exemplum. Aliena peccata non ei iniquitatem qui illa posset leviori suo peccato impedire. Peccantibus non consentire qui eos non vult peccato cohibere. Vitare peccatum quisque debet levius potius quod suum, quam quod gravius alienum. Annon mentiumdum ut vitetur immunditia corporalis. Mendacia quae alios ledunt, non admittenda, ut immunditia corporalis vitetur. 497
- X. Mendacium in doctrina religionis nunquam adhibendum. 500
- XI. Mendacia etiam removenda quae aut alteri obstant, aut ipsi mentienti. Mentiens et mendax differunt. 501
- XII. Mendacium quod et nulli obest, et alicui prodest, an adhibendum. An mendacia quaedam honesta, quae nonnulli prosunt et nulli obstant. Mentiri a non semper sit falsum testimonium dicere. *Ibid.*
- XIII. An mentiumdum ne prodatur vel homicida, vel innocens questus ad mortem. Firmus episcopus Thagastensis, nec vult mentiri, nec ut hominem questum prodatur, tormentis adduci potest. Quid respondeat interrogatus et sciens ubi sit ille qui ad mortem quaeritur. 503
- XIV. Mendaciorum octo genera. 505
- XV. Auctoritates divinae, quibus mendacium prohibetur, aliaque praecepta ex factis sanctorum intelligenda. Praeceptum praebeundi alteram maxillam percutienti. Praeceptum non jurandi omnino. Praeceptum non cogitandi de crastino. Praeceptum ne apostoli secum aliquid portent in via. 506
- XVI. Os duplex, vocis et cordis: de quo ore dictum sit, *Os quod mentitur*, etc. Os cordis etiam in Evangelio monstratum. An vetitum id tantum mendacium, quo alicui detrahitur. Sensus triplex in loco Ecclesiastici (cap. 7, v. 14). 508
- XVII. Psalmi 5 versiculus 7 tripliciter quoque intellectus. Praeceptum vetans falsum testimonium dici, quomodo intelligendum. 510
- XVIII. Quomodo accipiendus alius Scripturae locus. Disquisitione praecedenti in utramque partem quid haec tenus inventum. Error mala metiens ex cupiditate et ex consuetudine. Vita nostra duplex. Peccata minora etsi non propter utilitatem temporalem, an saltem propter sanctitatem servandam admitti possint. 511
- XIX. Tria servanda sanctitatis causa: pudicitia corporis, castitas animi, et veritas doctrinae. 514
- XX. Pudicitiae corporalis causa non mentiumdum. Fides unde dicta. Castitas animi. 515
- XXI. Epilogus praedictorum. Mentiumdum nunquam ullo mendacii genere ex octo recensitis. Defensores mendacii quam caeci. 516
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, CONTRA MENDACIUM AD CONSENTIUM LIBER UNUS. — Respondet Augustinus ad scripta quae ipsi consideranda misit Consentius, de adhibendo usu mendacii ad detegendos latentes Priscillianistas, qui se catholicos mentiantur: docetque nec mendaces per mendacia, nec blasphemos per blasphemias querendos esse. Refellit Priscillianistarum errorem illum, in dictis praesertim libro, cui titulus *Libra*.**

reperitur, quo ipsi dogmatizant, *ad occultandam religionem religiosos debere mentiri*. Quæ ex divinis libris in hujus erroris sui patrociniū testimonio profertur et exempla, contendit partim non esse mendacia, partim etiam quæ sunt, non esse imitanda. Solyit difficultatem de compensativis peccatis, ipsum quoque improbandū mendacium, quod ad tuendam salutem cuiusquam seu temporalem seu æternam utile ac necessarium videatur. Denique nunquam omnino mentiendum, in iis maxime rebus quæ ad doctrinam religionis pertinent, inconcusse tenere Consensum jubet et adversus hæreticos defendere. 517-518

CAPUT PRIMUM. Mendacis qui abutuntur ut lateant, non esse de latebris suis eruendos nostris mendaciis. *ibid.*

II. Priscillianistarum error de mendacii usu ad latendum alienis. Sententia hac Priscillianistarum auferri omnino martyria. 510

III. Mendacium catholicorum ut hæreticos caviant, perniciosius fore quam hæreticorum ut catholicos lateant. Exemplum res demonstratur. Priscillianistas capere per mendacium velle, est cum ipsis depravari. 520

IV. Mentienti in uno, non haberi fidem in aliis. 523

V. Priscillianistam tolerabilis mentiri occultando hæresim suam, quam catholicum occultando veritatem. Catholici si se mentiantur esse Priscillianistas, peius faciunt quam Priscillianistæ se catholicos esse mentientes. 523

VI. Negare Christum coram hominibus vel mendaciter et fecte, nunquam licet. Obiectio. Responsio. Confutatur idem quæ obijciuntur possunt. Corde credere non sufficit, nisi et ore non negetur Christus. Ut intelligendus Psalmus xiv, v. 3, ubi laudatur loquens veritatem in corde. Item Apostolus præcipiens ut loquamur veritatem cum proximo. Veritatem non veri prædicantes tolerati, non falsitatem ammittentes. 525

VII. Mendacium nulla velut bona intentione admittendum. Facta alia ex fine vel bona vel mala redduntur, alia sunt per se peccata; hæc nullo quasi bono fine faciendæ. 527

VIII. Peccatum esse ex intentione aliud alio levius; non tamen faciendum levius, quod sæpe alterius generis peccato gravius est. 529

IX. Peccata compensativa nec ipsa admittenda esse. Factum Loth offerentis filias suas concupiscentibus Sodomitis. Exemplum Loth timore tunc perturbati non imitandum. Nec exemplum David præ ira jurantis. Quid David, quidve ipsi Loth faciendum fuerat. Loth a peccato defendi quomodo vix possit. Facta a sanctis non omnia in mores transferenda. 530

X. Exempla pro mendacio quaesita in Scripturis expendenda. Aliud est occultare veritatem, aliud proferre mendacium. Abraham et Isaac defenduntur a mendacio. Factum Jacob non esse mendacium. Tropi non sunt mendacia. Metaphora. Antiphrasis. Tropi in Scripturis quare. 532-533

XI. Tripartita ratio disputandi adversus eos qui Scripturas divinas mendaciis suis adhibere patronas volunt. 533

XII. Exempla mentiendi quædam ex veteribus Scripturis vere talia, ex Novo Testamento nulla proferri. Simulatio Petri et Barnabæ merito reprehensa a Paulo. Non mendaciter observatæ a Paulo Legis quædam caeremoniæ. Paulus non mentiendū, sed compatiendū omnibus omnia factus. Mendacium quid sit. 536

XIII. Discutuntur loca Evangelii quæ videntur patrocinari mendacio. Christus figurate nescire se finxit quod sciebat. Item prophetice et figurate se finxit longius ire. 537

XIV. Exempla Scripturæ veteris, si quæ ibi narrantur hominum mendacia, non esse imitanda. Ut non imitanda Judæ fornicatio, ita nec mendacium Thamar. 538

XV. Mendacium semper esse injustum, cum sit peccatum et veritati contrarium. In Hebræis obstetricibus et in Raab non remunerata fallacia, sed benevolentia. 539

XVI. Sine boni hominis aliquando mentiri pro alterius salute. 541

XVII. Obstetrices Hebrææ et Raab num fecissent melius, nolendo mentiri. Regula ad quam redigenda quæ ex Scripturis profertur velut exempla mentiendi. *ibid.*

XVIII. An mentiendum ut ægro celetur quod ei mortem afferret. Non timentum ne homicida dicatur

veritas. Pernisso mendacio in proposito casu, quam difficile mendacis fines figuntur ne succrescant usque ad perjuriam et blasphemias. Acute contra mendacii doctores.

XIX. Ut periclitanti subveniatur si non committendum stuprum, ita nec loquendum mendacium. Si aliquo modo permittuntur mendacia, metnendum ne usque ad perjuriam et blasphemias progrediantur. Pejorare et blasphemare quæ ratione differant. 545

XX. An saltem pro æterna hominis salute mentiendum. In salutis æternæ periculo, sicut non debet homini subveniri per stuprum, ita nec per mendacium, quod vere peccatum est. 544

XXI. Epilogus. 546

S. AURELIJ AGUSTINI, HIPTONENSIS EPISCOPI, DE OPERE MONACHORUM LIBER UNUS. — Aurelij episcopi Carthaginiensis impulsu Augustinus monachorum causam qui se suis manibus transigebant, defendit adversus alios ejusdem professionis nonnullos, qui ex oblationibus religiosorum sic volebant vivere, ut nihil operantes, se potius evangelica præcepta de victu et vestitu non curando implere jactarent. Ac primum demonstrat apostolum Paulum dedisse servis Dei præceptum et exemplum faciendi operis corporalis, quo victum et vestitum sibi procurarent. Deinde ostendit evangelica illa præcepta, unde suam monachi illi, non solum desidia, sed etiam arrogantiam fovebant, apostolico præcepto et exemplo non esse contraria. Ad extremum, cernitis monachos reprehendit, atque ut ne comam contra præceptum apostolicum autire pergant, obsecrat et exhortatur. 547-548

CAPUT PRIMUM. Ad scribendum hoc opus impulsus est ab Aurelio. Monachorum qui operari nolunt, opinio de sensu Apostoli jubentis operari. Opponunt Evangelij præceptum de non curando corporali victu. *ibid.*

II. Refelluntur, quia ut sensum Evangelij ex aliis et aliis verbis Domini habent, ita locum Apostoli ex aliis ejus dictis intelligendum esse non attendunt. 530

III. Pauli præceptum de corporali opere esse probatur ex circumstantia lectionis. Exemplo suo Paulus docuit quid præceperit. 531

IV. Pauli sententia ex aliis ejus Epistolis declarata. 532

V. Apostolis permissum mulieres sibi ministrantes secum habere exemplo Christi. *ibid.*

VI. De Evangelio vivere non solis apostolis, sed et aliis concessum a Christo. 533

VII. Potestatem non operandi datam apostolis, esse intelligendam de opere corporali. 534

VIII. Apostolum manifeste loqui de opere manuum. 535

IX. Apertius et clarius id esse ex consequentibus. 536

X. Ex Evangelio cur non vivit Paulus. *ibid.*

XI. In hac re, ut in aliis, Paulus ex compassione se infirmis accommodat. Quomodo sine fidei et fallacia factus est quasi sub lege et quasi sine lege. Timet ne Evangelium, si ex eo vivat, venale putetur ab infirmis. 537

XII. Infirmorum periculis tremefactus eligit laborare, quam de Evangelio vivere. 538

XIII. Quod erat opus corporale Apostoli. Opera honesta ad victum comparandum. 539

XIV. Quando soleret Apostolus operari monachorum otium. 540

XV. Paulus præcipiens operari servos Dei, non vult tamen eorum necessitates minus curari a fidelibus. Labor servis Dei eligendus qui animo libero exerceatur, sine cura et cupiditate. 541

XVI. Paulus vult a fidelibus suppleri necessitates servorum Dei, qui victum sibi propter occupationes vel infirmitates comparare non valent. Misterium in sanctos, quo supplerent carnalia iis a quibus vicissim accipiuntur spiritualia. Paulo obediunt et servi Dei laborando, et boni fideles eorum necessitates supplendo. 542

XVII. Ostendunt pigri vacare se orationi, psalmis, lectioni et verbo Dei. Inter laborandum loquere periculum. Lectionem non prodesse, nisi fiat quod loquitur. 543

XVIII. Frogandi verbi Dei obtentu nolentes laboribus castigantur. Paulus ad erogandum verbum certa tempora constituit, et alia ad laborandum. Optima gubernatio ut omnia ex ordine gerantur. 544

XIX. Operatum esse Paulum opus vere corporale. 545

XX. Obiectio an ceteri apostoli non laborantes ac de Evangelio viventes peccarint. Responsio. Præceptum operandi eos spectare qui not. evangelizant. 546

XXI. Qui vacare volunt, si plerique ex inope ac laboriosa vita conversi sunt. 547

- XXII. Contra otiosos et verbosos, qui exemplo et verbo alios evocant a labore. 568
- XXIII. Evangelium non recte intellectum a pigris. nocere debentur ignavi. Monachi sese includentes, ut a nullo videantur per multos dies. Evangelicum præceptum non cogitandi de crastino concordare cum apostolo. 569
- XXIV. Aliquid in crastinum reponere non prohiberi per Evangelium. 571
- XXV. Negotia priora reliquisse quid prosit, si adhuc laborandum. Communis vite charitas. Operari decet etiam qui ex vita excelsiore convertuntur, sed multo magis qui ex vita humilior. *ibid.*
- XXVI. Quomodo intelligendum præceptum illud, ut ne solliciti simus de cibo et vestitu. Quomodo accipendum illud, de volatilibus celi et illis agri. 573
- XXVII. Utendum industria nostra, ne Deum tentare videamur. 574
- XXVIII. Graphice describit monachos otiosos et vagos. 575
- XXIX. Occupationes Augustini. Mallet more monachorum operari certis horis. 576
- XXX. Timet ne desidia malorum pigrescentes boni corrumpantur. 577
- XXXI. In monachos crinitos. 578
- XXXII. Perversa interpretatio scripturæ per crinitos monachos. Paulus apostolus summam castitatem professus. Præceptum viris de non velando capite. Mens per virum, concupiscentia per mulierem figurata. 579
- XXXIII. Bonos quosdam crinitos rogat ut capillos radant. 580
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE DIVINATIONE DÆMONUM LIBER UNUS. — Divinationes dæmonum et quæ ad eorum cultum pertinent, non ideo recte fieri, quia nisi Deo sinente non fiunt. Unde sint illæ dæmonum divinationes, curvæ interdum veræ, licet plerumque falsæ. 581-582
- CAPUT PRIMUM. Occasio scribendi huius libri. Non statim rectum quod Deus permittit. In rebus etiam ad religionis cultum pertinentibus permitti a Deo quæ ipsi displicent. *ibid.*
- II. Sacrificia paganorum non ideo putanda bona, quia ea fieri Deus non impedit. Permissa esse ab omnipotente, quæ ab eodem iusto improbandentur. Pontificales libri sacrorum profanorum. Quid hactenus compertum, quid tractandum deinceps. 583
- III. Dæmonum divinatio tribus ex causis. Acrimonia sensus, celeritate motus, et diuturna rerum experientia præpollent. Non ideo dæmones præponendos esse hominibus. 584
- IV. Mira quædam etsi dæmones faciunt contemnendi. 585
- V. Unde dæmones præcunt ventura. 586
- VI. Divinatio dæmonum quam distans ab altitudine prophetiæ divini. Dæmones plerumque falli et fallere. Quomodo falluntur. Quomodo fallunt. *ibid.*
- VII. Cur dæmones ipsorum mala vel sileant, vel prædicant interdum. 587
- VIII. Dæmones prædicere quædam vera ex oraculis prophetarum potuisse, nihil tamen ausos dicere contra Deum verum. 588
- IX. Dæmonum cultus unius Dei cultui cessuros prædictum a prophetis. 589
- X. Paganorum reliquiæ frustra jactant doctrinam et sapientiam suam. 590
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE CURA PRO MORTUIS GERENDA AD PAULINUM LIBER UNUS. — Interrogatus a Paulino episcopo Nolano, utrum sepultura quæ fit in memoriis martyrum, spiritibus mortuorum aliquid prosit, ostendit in primis nihil mortuis ipsis obesse, etiamsi eorum corporibus omnino negetur sepultura. Locum autem sepulture non per se prodesse quidquam, sed per occasionem duntaxat, dum ex illius recordatione movetur et crescit affectus precantium pro defunctis. Curam sepulture ex humani cordis ad carnem suam affectu venire, eamque merito a sanctis martyribus, cum ad felicitatem aut miseriam nihil intersit, contemptam fuisse. Hinc de mortuis dicit, qui narrantur viventibus apparuisse, ut suis corporibus sepultura præberetur. Quomodo visa illa fiant, docet variis exemplis. Ad extremum, inquit an mortui curis intersint ac rebus humanis. 591-592
- CAPUT PRIMUM. Paulini questio, an mortuo prosit quod apud sancti alicuius memoriam sepelitur. Sententia ipsius est prodesse. Difficultas contra ab eodem proposita discutitur. Ex genere vite quam quisque gesserit, effici ut prosint vel non prosint quæ fiunt pro defunctis. *ibid.*
- II. Quid conferat honos sepulture. Sepultura corporum Christianis si fuerit negata, nihil admittit. 593
- III. Funeris et sepulture cura quare laudabilis. 595
- IV. Sepultura locus mortuo non per se, sed per occasionem prodest, dum admonet ut oreit pro illo. 596
- V. Locus per occasionem quantum prosit. 597
- VI. Corpora martyrum exusta, et cineres Rhodano dispersi. *ibid.*
- VII. Cura sepulture ex naturali affectu erga corpus. 598
- VIII. Martyres sepulture curam contempserunt. 599
- IX. Officium sepulture cur laudatum in Scripturis. 600
- X. Mortui quidam apparent, ut sibi sepultura præbeatur; quomodo hæc visa contingant. *ibid.*
- XI. Visorum in somnis exempla duo. Pater defunctus apparet filio. Augustinus ipse in vivis agens apparet in somnis Eulogio rhetori, et locum Ciceronis exponit. 601
- XII. Visa phreneticorum. Visum Curmæ curialis. 602
- XIII. Mortuorum animæ non intersunt rebus viventium. 604
- XIV. Obiectio adversus superiora. 605
- XV. Mortui quomodo sciunt quid hic agatur. *ibid.*
- XVI. Martyres adesse nonnullis adjuvandis. Quomodo martyres adsint periclitantibus, negat se posse defluere. 606
- XVII. De Joanne monacho. 607
- XVIII. Obsequia solennia defunctorum, altaris, orationum et eleemosynarum sacrificia. Sepultura officium. 609
- ADMONITIO IN LIBRUM DE PATIENTIA. 609-610
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE PATIENTIA LIBER UNUS. — Principio distinguit Augustinus patientiam veram a falsa. Hortatur deinde ad eam quæ vera est, per quam pro æterna vita et ex Dei amore mala sufferuntur, patientiam amplectendam. Docet postremo hanc patientiæ virtutem, non liberi arbitrii viribus, sed divini gratiæ adiutorio tribuendam esse. 611-612
- CAPUT PRIMUM. Patientia Dei qualis. *ibid.*
- II. Patientia recta quænam et quam utilis. *ibid.*
- III. Patientia iniquorum quanta. *ibid.*
- IV. Hæc a vanis laudatur. *ibid.*
- V. Immanis tolerantia Cælinæ ac latronum. 613
- VI. Patientiam veram a falsa distinguit causa patiendi. *ibid.*
- VII. Pro æterna salute quanta sufferere debent pii, si tanta pro temporali vita patientur mali. Non animæ tantum, sed ipsi quoque corpori consulitur ferendo mortem et dolores. *ibid.*
- VIII. Patientiæ usus in animo et in corpore. 614
- IX. Patientia animi. *ibid.*
- X. Patientia in externis incommodis. Utraque patientia in martyribus. Patientiæ majus certamen diabolo sævient. 615
- XI. Patientia sancti Job. *ibid.*
- XII. Job cauctor Adamo. 616
- XIII. Impatientia Donatistarum sibi manus afferentium, quando a Catholicis queruntur. *ibid.*
- XIV. Patientia bonorum. 617
- XV. Patientia non venit ex liberi arbitrii viribus, sed ex divino adiutorio. *ibid.*
- XVI. Obiectio: cur voluntatis vires non sufficiunt ad patiendum pro iustitia, sicut pro iniustitia. 618
- XVII. Solutio: iniquos duritiam ex cupiditate, pios fortitudinem ex charitate habere. Patientiæ falsæ sufficit voluntas humana, non autem veræ. *ibid.*
- XVIII. Ut charitas ex Deo, ita ex ipso patientia vera quæ manat a charitate. 619
- XIX. Si cupiditas ex mundo, quomodo ex humana voluntate. Quod quis non sit ex mundo, non naturæ est, sed gratiæ. 620
- XX. Electio gratiæ prævenit omnia merita bona. Gratia dat merita, non meritis datur. *ibid.*
- XXI. Gratia et fidei dono etiam antiqui ante incarnationem justificati sunt. Sine fide nullo unquam iustus fuit. 621
- XXII. Ante gratiæ electionem iniusti omnes. 622
- XXIII. Quomodo charitas veræ patientiæ, ita cupiditas fons malæ patientiæ. *ibid.*
- XXIV. Voluntatem malam esse posse etiam sine spiritus mali instigatione. *ibid.*
- XXV. Bona voluntas non nisi ex Deo. 623
- XXVI. Piorum patientia Dei donum. Schismaticorum patientia pro Christo an laudanda. *ibid.*
- XXVII. An hæc eorum patientia sit Dei donum. 624
- XXVIII. Dona filiorum hæredum et dona filiorum ex hæredatorum diversa. *ibid.*
- XXIX. Patientiæ pauperum Christi merces æterna. 625
- ADMONITIO IN SERMONES DE SYMBOLO AD CATECHUMENOS. 625-626

8. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE SYMBOLO SERMO AD CATECHUMENOS. 627-628
CAPUT PRIMUM. Symbolum regula fidei. Symbolum ex Scripturis collectum est. Deus omnipotens. Parvuli exsultantur et exorcizantur. *Ibid.*
- II. Filium Dei Dominum nostrum vere esse Deum et omnipotentem. Pater et Filius non dii duo, sed unus Deus. Filius omnipotens et aequalis a Patre genitus. *Ibid.*
- III. Filii Dei nativitas humana ex virgine. Passio sub praeside Pilato. Nativitas Christi aeterna de Patre. Crucis supplicium cur electum a Christo. Patientiae merces non temporalis in praesenti, sed aeterna speretur in futuro saeculo. 630
- IV. Sedere ad dexteram Patris, quid sit. Dextera Patris, beatitudo. 631
- V. Spiritum sanctum esse Deum. *Ibid.*
- VI. De sancta Ecclesia. 633
- VII. Peccata etiam immania dimittuntur in Baptismo, et venialia in oratione dominica. Poenitentiae publicae actio propter immania peccata, non propter levia. 636
- VIII. Peccata tribus modis dimittuntur. *Ibid.*
- IX. De resurrectione carnis in vitam aeternam. *Ibid.*
- DE SYMBOLO SERMO ALTER AD CATECHUMENOS. 637-638
CAPUT PRIMUM. Sacramenta celebrata circa catechumenos. Crucis signum. Examen et scrutinium. Arma contra diabolum, Symbolum et Crux. Professio catechumenorum, renuntiare se diabolo et pompis ejus. Arma diaboli, voluptas et timor. Arma nostra spiritualia, timor Dei castus et fides orationis. *Ibid.*
- II. Spectacula circi fugienda; alia esse quae in Ecclesia cernuntur, spectacula salubria. Deterret a theatro scandalistae. Amphitheatri cruenta certamina. Venatores cum visis certantes. *Ibid.*
- III. Omnipotentia Dei probatur ex creatione rerum de nihilo. Trinitas. Filium quoque esse Deum omnipotentem, aeternum et aequalem Patri. 640
- IV. Idem contra Arianos confirmatur. Trinitatem totam esse Deum omnipotentem, Trinitas iudex. Tota Trinitas omnipotens, immortalis et invisibilis. 641
- V. Nativitas Filii ex virgine. Signa in Christi nativitate infantissimi. Puer Jesus in medio doctorum inventus. Aquae in vinum conversio. 643
- VI. De passione et resurrectione Christi. 644
- VII. De ascensione Domini et sessione ad dexteram Patris. 646
- VIII. Christus ad iudicium in qua forma veniet. 647
- IX. De spiritu sancto. Adversus Arianos dicentes Patrem majorem, Filium minorem, spiritum sanctum multo inferiorem. Refelluntur adhuc Ariani. 648
- X. De remissione peccatorum. 649
- XI. De carnis resurrectione. 650
- XII. De vita aeterna. 651
- XIII. Ecclesiae catholicae filios jubet cavere ab Arianis. De SYMBOLO AD CATECHUMENOS SERMO ALIUS. *Ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Pompae diaboli, quibus renuntiant baptizandi. *Ibid.*
- II. Cultus idolorum reprehenditur. 653
- III. Verus Deus objectis diis falsis colendus. 654
- IV. Nativitas Christi ex virgine secundum prophetiam Isaiae. Signa in Christi nativitate. Infantes jussu Herodis occisi sicut martyres Christi. Homo iisdem quibus perierat gradibus reparatus. *Ibid.*
- V. De Christi passione. Antidotum ex Christi sanguine. 656
- VI. De sepultura ejus. Resurrectio quomodo tertia die. 657
- VII. Christus ut homo, sedet ad dexteram Patris; ut Deus, ubique est. 658
- VIII. Adventus Christi ad iudicium qualis. *Ibid.*
- IX. Tres personas esse unum Deum. *Ibid.*
- X. Baptisma peccata omnia delet. 659
- XI. Resurrectionis fides similitudine seminis suadet. *Ibid.*
- XII. Vitae aeternae felicitas verbis explicari non potest. Ecclesiae Dei inherendum. *Ibid.*
- DE SYMBOLO AD CATECHUMENOS SERMO ALIUS. *Ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Catechumeni signo crucis et sacramentis variis ad Baptismum preparantur. Reconciliationis professio. *Ibid.*
- II. Fides praecedat, ut visionis merces sequatur. Omnes mali sumus. 661
- III. De visione Dei. Moyses quomodo videbat Deum. 662
- IV. Christi nativitas. 663
- V. Passio. 664
- VI. Resurrectio. 665
- VII. Ascensio. 666
- VIII. Secundus adventus ad iudicandum. *Ibid.*
- IX. De spiritu sancto. 667
- X. De remissione peccatorum. 668
- XI. De resurrectione carnis. 669
- XII. De vita aeterna. 670
- XIII. De sancta Ecclesia. 671
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, SERMO DE DISCIPLINA CHRISTIANA. 666-670
CAPUT PRIMUM. Sermonis argumentum. *Ibid.*
- II. Dicendum quid sit bene vivere. Praecepta bene vivendi uno brevi et aperto mandato comprehensa. *Ibid.*
- III. Mandatum diligendi Deum et proximum. Proximus quis. *Ibid.*
- IV. Quomodo diligere se debeat, cui iubetur diligere proximum tanquam se. 671
- V. Quis perniciose diligit proximum. Belluinus homo. *Ibid.*
- VI. Deus homini, ut beatus sit, diligendus. Pecunia non sic amanda, ut non sis paratus dividere cum proximo. 672
- VII. Invidentia vitium diabolicum veniens ex superbia. Bene opantes egenti; nec tamen aliquid dantes. 673
- VIII. Sacina divitiarum minuenda, largiendo pauperi. Excusatio crudelis avarorum pietatis nomine velata. *Ibid.*
- IX. Avarorum perniciosa colloquia cavenda. 674
- X. Acute in caecos quosdam avaros. Quomodo praecipit Deus amari tanquam pecunia. Tundens pectus, nec se corrigens, solidat peccata, non tollit. *Ibid.*
- XI. Discere literas spe commodi temporalis quam solemne est et quum tantum. 675
- XII. Mors bona, si vita bona praecessit. 676
- XIII. Auditores verbi, alii discentes, alii male excipientes. 677
- S. AURELI AUGUSTINI, HIPONENSIS EPISCOPI, DE CANTICO NOVO ET DE REDITU AD COELEM PATRIAM AC VITAE PERICULIS SERMO AD CATECHUMENOS. 677-678
CAPUT PRIMUM. Transitus a vetustate ad novitatem. *Ibid.*
- II. Festinemus ad patriam. Navigii instructio. 679
- III. De via terrestri ad patriam, et de jumento opportuno. 681
- IV. De ambulantiis multiplici genere. *Ibid.*
- V. Quo discerui possit falsa praedicatio a vera. 682
- VI. Manicheorum error. *Ibid.*
- VII. Error Arianorum. 683
- VIII. Pelagianorum haeresis. 685
- IX. Haeretici una voce confunduntur. *Ibid.*
- X. Exhortatur baptizandos ut recta tendant ad patriam. 686
- DE QUARTA FERIA, SIVE DE CULTURA AGRI DOMINICI SERMO. *Ibid.*
- CAPUT PRIMUM. De cultura agri Domini. Jura hominum quinquae quid significent. *Ibid.*
- II. Domini agri seminatio, exaratio et rigatio. 687
- III. Quod sanguine Christi rigamur. Quid sit, amen, quod respondent qui sanguinem Christi accipiunt. 688
- IV. Sanguis Christi quomodo accipiendus. Stephanus, Cyprianus, Laurentius, Perpetua et Felicitas. 689
- V. Anima sanguine Christi dealbatur et decoratur. Christus in passione a Petro negatus. *Ibid.*
- VI. De cavendis haereticis, praesertim arianis. 691
- VII. Hortatur ut ament Ecclesiam et orent pro pace ac liberatione patriae. 692
- DE CATAclysmo SERMO AD CATECHUMENOS. 693-694
CAPUT PRIMUM. Baptizatis superest labor et bellum contra vitam. *Ibid.*
- II. De adjutoris christiani militis. *Ibid.*
- III. Aquae virtus in Baptismo. Effectus Baptismi adumbratus, ubi Christus ambulavit super aquas. Alia Baptismi figura in liberatione populi per mare rubrum. *Ibid.*
- IV. De mysteriis agni paschalis. 695
- V. Virga Moysi devorans magorum serpentes, figura crucis Christi, ejus virtute haereses conteruntur. Donatistae expugnant, Maximaianistae, Manichaei, Pelagiani, Ariani recitantur. *Ibid.*
- VI. Virgae et crucis Christi mysteria prosequitur. Sanctorum exempla omni hominum generi proponit. *Ibid.*
- SERMO DE TEMPORE BARBARICO. *Ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Poenitentiam amplectendam esse, quia Deus propter peccata flagellat. Flagello dei merito conterit. *Ibid.*
- II. Poenitentia agenda, antequam succedat arbor. *Ibid.*
- III. Quare boni cum malis puniantur. *Ibid.*
- IV. Vita quisque in suis castiget et puniat exempla veterum. *Ibid.*
- V. Martyrum fortitudo, Perpetuae nominatim et Felicitatis. *Ibid.*
- VI. Patientia Job. *Ibid.*
- VII. Parabola filii prodigi. Latus Christi apertum, et

omnes per illud intrent.	704
VII. De cavenda ariana heresi.	706
S. AURELI AUGUSTINI, IMPONENSIS EPISCOPI, DE UTILITATE JEIUNII SERMO.	707-708
CAPUT PRIMUM. Jejunium Deo exhibere hominum est, non angelorum.	<i>ibid.</i>
II. Jejunium hominum est medium locum tenentium carnis inter et angelos.	<i>ibid.</i>
III. Jejunium necessarium ad carnem domandam.	709
IV. Manicheorum error de pugna carnis et spiritus. Carnis pugna, peccati peccati.	<i>ibid.</i>
V. Delectatio carnis aliquantum et a licitis refrenanda. Jejunium nostrum siue diversum a jejunio paganorum, Indecorum et haereticorum. Haereticis ut jejunium presit redendum ad Ecclesiam.	711
VI. Concordia membrorum corporis ad unitatem eos revocat.	712
VII. Paganorum ipsorum concordia in cultu litantium deorum.	<i>ibid.</i>
VIII. Pagani Christianorum discordia avocari a christiana religione non debent. Caritas, vita, dissensio, mors.	713
IX. Agendum omnibus modis ut ad unitatem redeant haeretici. Piscatorum et venatorum officia diversa.	714
X. Similitudo docens pietatis esse, cum haereticis obstinatis non parcat, ne pereant.	715
XI. Contra haereticos Ecclesiam dividentes.	716
S. AURELI AUGUSTINI, IMPONENSIS EPISCOPI, DE URBIS EXCIDIO SERMO.	713-716
CAPUT PRIMUM. Danielis exemplo confitentis peccata sua, redarguit eos qui de Urbis excidio iurantur contra Deum. Noe, Daniel et Job quos significant.	<i>ibid.</i>
II. Cur Deus non peperit Urbem propter justos. Iusti duobus modis.	717
III. In vastatione Urbis nihil gravius accidit calamitate Job.	718
IV. Cruciatu temporales cum gehenna comparati quam leves.	719
V. Iusti Romae an non existerint, ut per ipsos Urbem parceretur.	720
VI. Quomodo Urbem Deus peperit propter justos. Constantinopolis terrore imminentis sibi incendii emendata divinitus et servata.	721
VII. Ut Constantinopolis, ita et Roma a Deo excepta potius quam perdit.	722
VIII. Tribulationis temporalis utilitas.	723
APPENDIX TOMI SEXTI OPERUM S. AUGUSTINI, CONTINENS SUBDITITIA QUEDAM OPUSCULA.	723-724
ADMONITIO IN LIBRUM VIGINTI UNUS SENTENTIARUM.	723-726
VIGINTI UNUS SENTENTIARUM SIVE QUESTIONUM LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>
Sententia prima. Beatus qui.	<i>ibid.</i>
Sent. II. De Iudaeis.	<i>ibid.</i>
Sent. III. De questione fati et fortunae.	<i>ibid.</i>
Sent. IV. De miraculis magis.	<i>ibid.</i>
Sent. V. De piscibus centum quinquaginta tribus.	727
Sent. VI. In quo melior sit homo bellus.	<i>ibid.</i>
Sent. VII. De corporis resurrectione.	<i>ibid.</i>
Sent. VIII. De fide, spe et caritate.	728
Sent. IX. Quod philosophia in tres partes dividitur.	<i>ibid.</i>
Sent. X. In quo statu erat Adam antequam peccaret.	<i>ibid.</i>
Sent. XI. De casu peccantis.	729
Sent. XII. Cavendum ne putetur quidquam esse verius quam omne quod est ex eo quod per se ipsum est.	<i>ibid.</i>
Sent. XIII. Quid sit homini commune.	<i>ibid.</i>
Sent. XIV. Voluntas quid.	<i>ibid.</i>
Sent. XV. Tria genera virtutum.	<i>ibid.</i>
Sent. XVI. De pulchritudine mundi.	<i>ibid.</i>
Sent. XVII. Quod notitia evidentior boni, mali est experimentum.	730
Sent. XVIII. Quid est quod omnia mensura et numero et pondere disposuisse dicit propheta Dominum.	<i>ibid.</i>
De Filio. De semper nato. De Unigenito. De Verbo.	<i>ibid.</i>
Sent. XIX. De ideis.	731
Sent. XX. De malo.	732
Sent. XXI. De libero arbitrio.	<i>ibid.</i>
ADMONITIO IN DIALOGUM QUESTIONUM LXV.	733-734
PROLOGUS QUESTIONUM LXV, sub titulo Cossii personantis et Augustini respondentis.	<i>ibid.</i>
ADMONITIO IN LIBRUM DE FIDE AD PETRUM.	731-732
DE FIDE AD PETRUM, SIVE DE REGULA VERAE FIDEI, LIBER PRIMUS.	733-734
Prologus.	<i>ibid.</i>
CAPUT PRIMUM. Trinitas unus Deus.	<i>ibid.</i>
Humanitas Christi. Exinatio Filii Dei quae fuerit.	735
Creata res a Deo. Unde naturae creatae proficiant et deficiant. Deus ubique. Deus naturaliter vita.	

Origo vitae male. Peccatum in Spiritum sanctum.	761
IV, seu regula prima. Natura divina.	769
V, seu reg. II. Unus Deus.	<i>ibid.</i>
VI, seu reg. III. Deus aeternus.	<i>ibid.</i>
VII, seu reg. IV. Deus incommutabilis.	770
VIII, seu reg. V. Deus omnium creator.	<i>ibid.</i>
IX, seu reg. VI. Trinitas in unitate.	<i>ibid.</i>
X, seu reg. VII. Distinctio personarum.	<i>ibid.</i>
XI, seu reg. VIII. Spiritus sanctus.	<i>ibid.</i>
XII, seu reg. IX. Trinitas nullis terminis circumscripta.	771
XIII, seu reg. X. Persona Filii.	<i>ibid.</i>
XIV, seu reg. XI. Humanitas Christi.	<i>ibid.</i>
XV, seu reg. XII. Divinitas Christi.	<i>ibid.</i>
XVI, seu reg. XIII. De duabus in Christo naturis.	772
XVII, seu reg. XIV. Unitas personae in Christo.	<i>ibid.</i>
XVIII, seu reg. XV. Verbi et carnis unio.	<i>ibid.</i>
XIX, seu reg. XVI. Sacrificia. Sacrificium panis et vini.	772
XX, seu reg. XVII. Humanitas Christi.	775
XXI, seu reg. XVIII. Natura nihil non bonum. Malum quid.	<i>ibid.</i>
XXII, seu reg. XIX. Nulla creatura est eadem cum Deo.	<i>ibid.</i>
XXIII, seu reg. XX. Angeli facti stabiles.	773
XXIV, seu reg. XXI. Creaturae rationales.	<i>ibid.</i>
XXV, seu reg. XXII. Libera voluntas Ade.	774
XXVI, seu reg. XXIII. Peccatum originale.	<i>ibid.</i>
XXVII, seu reg. XXIV. Non baptizatorum poena quae.	<i>ibid.</i>
XXVIII, seu reg. XXV. Iudicium.	<i>ibid.</i>
XXIX, seu reg. XXVI. Resurrectio carnis.	<i>ibid.</i>
XXX, seu reg. XXVII. Fides et Baptismus.	775
XXXI, seu reg. XXVIII. Gratia.	<i>ibid.</i>
XXXII, seu reg. XXIX. Nihil agi sine gratia.	<i>ibid.</i>
XXXIII, seu reg. XXX. Deum nihil latere.	<i>ibid.</i>
XXXIV, seu reg. XXXI. Praedestinatio.	<i>ibid.</i>
XXXV, seu reg. XXXII. Beati ex praedestinatione.	<i>ibid.</i>
XXXVI, seu reg. XXXIII. Baptismus.	776
XXXVII, seu reg. XXXIV. Extra Ecclesiam salus nulla.	<i>ibid.</i>
XXXVIII, seu reg. XXXV. Damnaudi.	<i>ibid.</i>
XXXIX, seu reg. XXXVI. Haeretici.	<i>ibid.</i>
XL, seu reg. XXXVII. Christiani male viventes.	<i>ibid.</i>
XLI, seu reg. XXXVIII. Sine peccatis neminem vivere.	<i>ibid.</i>
XLII, seu reg. XXXIX. Cibus et potus. Conjugium. Secundae nuptiae licite.	777
XLIII, seu reg. XL. Vales misceri bonis in Ecclesia.	<i>ibid.</i>
XLIV. Persistendum in fide.	<i>ibid.</i>
XLV. Alterius regula.	778
ADMONITIO IN LIBRUM DE SPIRITU ET ANIMA.	779-780
DE SPIRITU ET ANIMA LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>
Prologus.	<i>ibid.</i>
CAPUT PRIMUM. Animus quid sit. Ratio. Ratiocinatio.	781
II. Animus se ipsum intelligit.	<i>ibid.</i>
III. Homo quibus constet.	<i>ibid.</i>
IV. Vires animae. Affectus quatuor. Virtutes quatuor. Animi vires quinque.	<i>ibid.</i>
V. Collatio virtutum animae cum choris angelorum.	782
VI. Vestigia Trinitatis in anima a quo.	783
VII. Anima capax omnium.	784
VIII. Anima rursus quid.	<i>ibid.</i>
IX. Sensus hominis duplex.	<i>ibid.</i>
X. Spiritus.	785
XI. Mens unde dicta. Differunt sensus et imaginatio. Dimensio animae. Prudentia.	786
XII. Sensus et eius opus.	787
XIII. Animae definitio. Actiones. Simplicitas. Potentiae. Vires.	788
XIV. Animae et corporis amicitia. Coniunctiones tres mirae. Quod corporis hominum, quod animae.	789
XV. Corpus qui ab anima regatur. Corporis compositio. Ex eius temperie vel confusione quid sequatur.	791
XVI. Animae caritate ornata praestantia.	792
XVII. Ad amorem Dei excitatio.	<i>ibid.</i>
XVIII. Anima vita corporis. Quomodo anima immortalis, incorporea et corporea. Qui anima in corpore.	793
XIX. Tota agit quod agit.	794
XX. Animae vires ad virtutes et contra vitia. Virtutes sacramentales. Quibus Deo inhaereat, quibus corpori. Vis animae naturalis.	<i>ibid.</i>
XXI. Vis vitalis.	795
XXII. Vis animalis. Vis animalis triplex.	<i>ibid.</i>
XXIII. Percipiendi in anima quot vires. Somnia lasciva.	<i>ibid.</i>
XXIV. Anima quid sit, et quid non sit. Visionum tria genera. Falsitatis quae obnoxiae. De ecstasi. Visionum alia genera.	796
XXV. Somniorum quinque genera. Somnia unde diversa.	799

XXVI. Spectrorum ratio.	798	II. Inter quos sit amicitia vera.	1384
XXVII. Spiritus angelici quid possint in humanum.	799	III. Amicitia triplex : carnalis, mundialis, spiritualis	831-832
XXVIII. Daemonum in illudendo experienti et artes.	<i>ibid.</i>	et vera.	<i>ibid.</i>
XXIX. Mortuorum apparitiones. Eos nescire quid hic agatur. Unde discant.	<i>ibid.</i>	IV. Amicitiae origo et progressus.	<i>ibid.</i>
XXX. Anima non crescit. Exuta carne ubi sit aut quid agat.	800	V. De amicitiae fructibus.	834
XXXI. Homo mortalis. Sensus impediunt ne se noscant.	<i>ibid.</i>	VI. Osculum corporale quando adhibendum.	<i>ibid.</i>
XXXII. Menti nihil se ipsa magis notum. Animae conjunctio cum corpore. Quomodo anima ad corpus descendat. Quomodo ab eo ascendat. Meditatio. Contemplatio.	801	VII. Amicitia quid.	835
XXXIII. Corporis materia. Quomodo sensus formantur et imaginatio. Imaginatio quid sit. Spiritus corporeus.	802	VIII. Amicitiae sunt et naevi. An ideo abnuenda.	836
XXXIV. Sensus. Memoria. Mens. Spiritus. Animus idem cum anima. Ratio. Qui anima se ad Deum erigat. Misa divisio animae. Mens imago Dei.	803	IX. Amicitia puerilis.	<i>ibid.</i>
XXXV. Dignitas humanae conditionis. Homo quatenus ad imaginem Dei. Rursus quomodo imago Dei in anima. Quatenus anima gerat similitudinem Dei.	805	X. Amicitia spiritualis. Vera. Amicitiae fons. Amoris origo.	<i>ibid.</i>
XXXVI. Comparatio animae cum Deo.	806	XI. Amicitiae fundamentum.	837
XXXVII. Anima civitas Dei. Illius cives. Consilarii. Milites. Plebei. Tres vires animae secundum platonem et medicos. Ratio. Intelligentia. Memoria. Apetitus.	807	XII. Delectus amici.	<i>ibid.</i>
XXXVIII. Virium animae definitiones.	808	XIII. De causis dissolvendae amicitiae.	<i>ibid.</i>
XXXIX. Ad quid anima ad imaginem et similitudinem Dei.	809	XIV. Qui minus idonei ad amicitiam.	838
XL. Miseria animae a Deo recedentis. Recedit a similitudine, non ab imagine Dei. Animae non generantur.	<i>ibid.</i>	XV. Qui idonei. Amicitia dissolvenda, non rumpenda.	<i>ibid.</i>
XLI. Sed in dies creantur. Materiae a prima creatione nulla sit nova creatio. Peccatum originale per carnem contrahitur. Baptismi necessitas.	810	XVI. De laesione eorum qui diligendi sunt.	839
XLII. Non baptizatis cur anima data. Natura quid sit. Spiritaculum vitae.	<i>ibid.</i>	XVII. Ad amicitiam quatuor requiruntur.	<i>ibid.</i>
XLIII. De animae natura. Mors hominis.	811	XVIII. In amico probanda quatuor.	<i>ibid.</i>
XLIV. Anima invisibilis est. Ratio speculum est in quo Deum videat.	812	XIX. Fides amicitiae.	840
XLV. Rationalium status triplex. Vis animae triplex. Amor quid sit.	<i>ibid.</i>	XX. Intentio.	<i>ibid.</i>
XLVI. Rationalis creaturae sors diversa. Animae quatuor affectus ad quid dati. Ad quid ratio.	813	XXI. Discretio.	<i>ibid.</i>
XLVII. Homo inter mundum et Deum.	814	XXII. Patientia. Quid in amico seligendo curandum.	<i>ibid.</i>
XLVIII. Animarum origo. Arbitrium. Electio.	<i>ibid.</i>	XXIII. Non pariter admittendi omnes.	841
XLIX. Sensus et in interiori homine. Meditationi incumbere.	815	XXIV. De cultu amicitiae.	<i>ibid.</i>
L. Meditatio quid. Scientia. Compunctio. Devotio. Oratio. Affectus. Scientia sui aliis praeponenda.	816	XXV. Amicitiae lex in petendis et dandis.	<i>ibid.</i>
LI. Attentio ac discussio sui. Considerationes vilitatis.	<i>ibid.</i>	XXVI. Quid sibi impendere debeant amici.	842
LII. Cognitionis tres gradus. Mentis dilatatio. Mentis sublevario. Mentis alienatio. Mens hominis speculum, sed peccato obscuratum. Quomodo tergendum.	817	XXVII. Corruptio amici.	<i>ibid.</i>
LIII. Ad notitiam sui duo necessaria. Homo pulvis et cinis. Gratiae Dei quanta debeamus. Haec notitia parit humilitatem, charitatem, etc.	818	XXVIII. Epilogus.	<i>ibid.</i>
LIV. Hominis duplex bonum. Sensus duplex. Actionum ejus intentio. Trinitatis notitia duce ratione.	819	ADMONITIO IN LIBRUM DE SUBSTANTIA DILECTIONIS.	843-844
LV. Trinitatis nomina sunt pietatis. Vitae aeternae felicitas.	820	DE SUBSTANTIA DILECTIONIS LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>
LVI. Spiritus intellectualis. Animae vita et mors. Penarum aeternarum gravitas. Pena praecipua.	821	CAPUT PRIMUM. Amoris duo rivi, charitas et cupiditas.	<i>ibid.</i>
LVII. De prudentia in sectandis bonis, et malis cavendum. Felicitas perfecta. Negotia ac dotes.	822	Inde omne bonum vel malum. Amor motus est unus et triplex.	<i>ibid.</i>
LVIII. Gratulatur piis Deo fruentibus. Gaudium suum inexpertis nequeunt enarrare.	823	II. Amor quid sit. Malum quid.	845
LIX. Miseras suas deplorat. Invocat sanctos. Mentis mutabilitas unde, et quid nos docet.	<i>ibid.</i>	III. Beatitudinis capaces ex Dei gratia. Per amorem sunt particeps.	<i>ibid.</i>
LX. Mentis ad coelestia revocandae necessitas. Aspiratio in id negotium. Coeli gloria. Coelestium civium gaudia.	824	IV. De gemino charitatis funiculo.	<i>ibid.</i>
LXI. Septem actionis gradus in anima. Veritatis contemplatio. Religio vera.	825	V. Ordinata charitas : respectu Dei, respectu proximi, respectu mundi.	846
LXII. Qualis anima esse debeat.	826	VI. Amor nunquam vacat. Cordis vera requies. An hic perfecta.	<i>ibid.</i>
LXIII. Quærere Deum. Deus quid sit. Dei in mente nostra imago.	827	VII. Quomodo comparanda. Fides navis in hujus mundi fluctibus. Unde edificanda.	847
LXIV. Excitatio ad cogitationem summi boni. In eo omnia bona.	<i>ibid.</i>	ADMONITIO IN LIBRUM DE DILIGENDO DEO.	847-848
LXV. In beatis triplex fruitio Dei. In beatis vis animae triplex impletur. Corporis gloriosi quatuor dotes. Immortalitas. Impossibilitas. Agilitas. Pulchritudo.	829	DE DILIGENDO DEO LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>
ADMONITIO IN LIBRUM DE AMICITIA.	831-832	CAPUT PRIMUM. Via ad vitam charitas. Modus diligendi Deum et proximum.	<i>ibid.</i>
DE AMICITIA LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>	II. Quare et qualiter diligendus Deus. Amor Dei excitatur ex intuitu creationis. Creatura rationalis duplex. Ad quid facta.	849
CAPUT PRIMUM. Libri hujus scribendi occasio.	<i>ibid.</i>	III. Hominis sunt omnia.	850
		IV. Animae dignitas. Ex Dei in eam amore dignoscitur. Cui ex Dei dono cuncta famulantur. Creatura quomodo diligenda, quomodo Creator.	851
		V. Beneficia Dei recensentur.	852
		VI. Beneficium creationis. Beneficium reparationis. Hominis valor.	<i>ibid.</i>
		VII. De beneficio vocationis ad fidem.	853
		VIII. De virtutum munere. Dei in ordinatione in omnibus acquiescere.	854
		IX. De illustratione alius beneficiis.	<i>ibid.</i>
		X. De Dei erga nos sollicitudine. Praesentia ejus quid in auctore efficiat.	<i>ibid.</i>
		XI. De munere vitae in ortu servatae. De indultis sensibilibus oblationibus.	855
		XII. De longanimitate Dei. Tribus modis a peccando servamur. De angelo custode. Peccator omnem in se creaturam commovet. Quam liberaliter ignoscat Deus.	856
		XIII. De dono continentiae. Cuius hostis triplex.	858
		XIV. Spes aeternae vitae stat in tribus.	859
		XV. De beneficiis impertitis. Confutandum Deo et in bonis et in malis.	<i>ibid.</i>
		XVI. De beneficio redemptionis. Bona terrena et coelestia.	860
		XVII. Promissa Dei. Ea unum desiderari non possunt.	861
		XVIII. Quale et quantum electorum gaudium. Beatorum mentes invicem patebunt. Corpora erunt integra.	<i>ibid.</i>
		ADMONITIO IN SUBSEQUENTEM LIBRUM SOLILOQUIORUM.	865-866
		SOLILOQUIORUM ANIMAE AD DEUM LIBER UNUS.	<i>ibid.</i>
		CAPUT PRIMUM. Aspiratio ad cognitionem et amorem Dei. Visionis Dei desiderium. Amoris Dei defectus cause. Hominis a Deo discrepantiae.	<i>ibid.</i>
		II. Dei ad hominem variae habitudines.	869
		III. Hominis miseria et fragilitas.	870
		IV. Luminis Dei necessitas et imploratio.	871

- v. Miseria nostra a peccato. Quod peccatum nihil sit. Quod nihil fiat. 808
- VI. Peccatoris miseria. Sine Verbo nihil est, nihil conservatur. 809
- VII. Amor Dei beneficiorum intuitu excitatur. Creatio- nis beneficium. Homo quatenus angelis inferior. *ibid.*
- VIII. Quando equalis. Quatenus creatura dignissima. Quale beneficium posse filium Dei fieri. Hic nobis capacitas ex mera gratia. 870
- IX. De omnipotentia Dei. Cur nos non lapidis, arbor, etc., facit. 871
- X. Homo insufficientis ad laudandum Deum. Quis Deum laudet. Laus hominis vera. Rursus de insufficientia ad laudem Dei. Vade super leatur. 872
- XI. Spes salutis utilior bonitate qua creavit. *ibid.*
- XII. Contra concupiscentiarum laqueos oratio. Hos la- queos quis effugiat. 873
- XIII. De mirabili luce Dei. Quod in solo Deo bene sit homini. De variis Dei beneficiis. 874
- XIV. Quod Deus jugiter inspicat opera et intentiones hominum. 875
- XV. Quod homo per se nihil possit. Quod non habeat unde gloriatur. Qui gratia civitatis promeretur. Quid homo per se. Gratia est quod in peccata non labamur. 876
- XVI. De diabolo et tentationibus ejus. Diaboli ubique laquei. *ibid.*
- XVII. Lucis Dei ad eos cavendos necessitas. Diaboli versuta. 878
- XVIII. Ingratitudinis mala. Beneficiorum Dei descri- ptio. De fidei gratiarum actio. Deum semper di- ligere tenemur, nec valentes nisi dederit. 879
- XIX. Amoris fervens desiderium. Beneficiorum Dei receptulatio. 880
- XX. Quod omnia serviant homini, ut homo serviat Creatori. 881
- XXI. Ex bonis temporalibus colligitur magnitudo eccle- siarum. *ibid.*
- XXII. Consolatio aeterna non est speranda cum pre- senti. Dulcedo Dei demouet amaritudinem mundi. 882
- XXIII. Aspiratio ad fruitionem Dei. Non obtinetur nisi ex dono Dei. 885
- XXIV. Quod nihil sine Dei gratia possimus. *ibid.*
- XXV. Quod voluntas humana sine gratia inefficax sit ad bona opera. 884
- XXVI. Spem sublevant jam praestita Dei beneficia. *ibid.*
- XXVII. Quanta Deus praestet homini per angelos custo- des. Unde Dei cum homine delicie. 885
- XXVIII. De praedestinationis ac praescientiae Dei my- sterio. 886
- XXIX. De altitudine judiciorum Dei. 887
- XXX. Anima humana unde, quid sit, et quo beata. *ibid.*
- XXXI. Ubi Deus habitat. Quod per sensus non invenia- tur Deus. Quid Deum querendo queramus. Creatu- rarum de Deo testimonium. Qui ab homine ad Dei notitiam ascendat. Deus sibi soli notus. Quatenus homini innotescat. *ibid.*
- XXXII. Confessio fidei de summa Trinitate. De Dei Fi- lio. De incarnationis mysterio. De judicio et resur- rectione. De Spiritu sancto. Iterum de summa Tri- nitate. 830-891
- XXXIII. Quod tenebrae a nobis, a Deo lux nostra. Gra- tiarum actio ob fugatas tenebras et impertitam lucem. 892
- XXXIV. Dei summa majestas. Lucis amplioris postula- tio. 895
- XXXV. Dei ardens desiderium. Beatorum quanta felici- tas. Miseria exsiliis nostri, et aspiratio ad patriam. 894
- XXXVI. De gloria lumine. Deum videre facie ad fa- ciem quid. Visio haec tota beatitudo. Interim Deum unum intendere. 893
- XXXVII. Oratio ad sanctam Trinitatem. 897
- ADMONITIO IN SUBSEQUENTES MEDITATIONES. 897-902
- MEDITATIONUM LIBER UNUS. 901-902
- CAPUT PRIMUM. Oratio pro vitiis resecandis, et virtuti- bus obtinendis. *ibid.*
- I. Misericordiae Dei commendatio. Quid Deus egerit, et quid superet ut bene vivamus. *ibid.*
- II. Quod orantis fiduciam reprimat prava conscientia. 905
- III. Judicium novissimum timeatur. Timeandi ratio. Ratio fidendi. 904
- IV. Invocatio Patris per Filium quam efficax. *ibid.*
- V. Passio filii representatur patri. 903
- VI. Dei in passi-Christi mira dispositio. Unde hinc homo gratiam reperire queat. 906
- VII. Per passionis Christi meritum quanta orantis fidu- cia. 907
- VIII. Spiritus sancti invocatio. 908
- N. Oratio humiliter de se sentientis. 909
- NI. Trinitatis confessio. *ibid.*
- NR. Perfecti animi Dei contemplatio. *ibid.*
- NRI. De incarnationis mysterio. In hoc mysterio valida nobis spes. 910
- NIV. Gratiarum actio pro beneficiis inde prestitis. *ibid.*
- NV. Immensa Dei in hominibus reparatione charitas. Quod gratiae rependenda impares stamus. Quanta no- bis ob hominem a Deo assumam fiduciam. 911
- NVI. Gratiae inde agnatur. Quod duplex lex in Christo na- tura, et una persona. Postulatio ex intuitu hujus mysterii. 912
- NVII. Quanta Deo debeamus. Quod de ipso ei servia- mus. Ex vi cellularum numerum petitio aliorum. 913
- NVIII. Precatio ad Christum. Quid i. se sit nobis. Nec- cessitas ei per amorem adherendi. Amor Christi do- mus Dei revelatione accenditur. 914
- NIX. Donum Dei creata sapientia. Ipsi ab increata dis- tinctio. In ea quomodo non tempus. Ipsa quomodo coelum coeli. Dei aeternitas. 918
- XX. Aspiratio ad deum Dei et ut ipsa oret pro nobis. 916
- XXI. Vitae huius miseria et fastidium. 917
- XXII. Vitae aeternae felicitas ejusque desiderium. *ibid.*
- XXIII. Sanctorum hinc migrantium felicitas. 918
- XXIV. Sanctorum invocatio. *ibid.*
- XXV. Coeli ardens desiderium. Coeli gloria et gaudia. 919
- XXVI. Rhythmus de gloria paradisi. 920
- XXVII. Laudes Dei cum beatis celebrare. Beatorum gloria nobis incomprehensibilis. Animae stupor et perspicacia. Avolare a rebus creatis in Deum. Lux increata. 921
- XXVIII. Ipsi a nemine conspici valet et quoniam modo corruat. Excitatio ad laudandum Deum. 922
- XXIX. Oratio explicans plurimas Dei perfectiones. *ibid.*
- XXX. Dei pro pietatum prosecutio. De personarum unitate et pluralitate in Deo. 924
- XXXI. Invocatio ad sanctam Trinitatem. 923
- XXXII. Dei cum laude invocatio. Quod Deum laudare debeat. *ibid.*
- XXXIII. Laudandi eius illos petit unde digne laudet. In Deum ascendat. Angeli quam praesent nobis in Deo laudanda. Precatio ardens in iugem Dei laudem. 926
- XXXIV. Humilis confessio peccatoris et indigni lauda- toris. 927
- XXXV. Preces amore Jesu ferventes. Amorum duo- rum indoles. 928
- XXXVI. Preces ad Christum praed desiderio charitatis et lacrymarum. Lacrymae amoris indices. Ad lacry- mas anima quereos Deum excitatur exemplo An- nae. Excitatur et exemplo Magdalene. Lacrymarum iugis gratia exoratur. 930
- XXXVII. Precatio ad Christum Dei desiderio flagrans. Homo eget duplex huius cibo. Gemitus animae sentientis Deum. Contemplationis pennas interim petit, et ut silent sibi quicquid creatum est. Precatur chari- tatis vulnus. Omnem hic respuit consolationem. 933
- XXXVIII. Precatio in afflictione. 936
- XXXIX. Precatio ad Deum mixta timore et fiducia. Confessio iniquitatum. Conversio ad Patrem unde indulgeat. Humilis a Filio veniae postulatio. Iudicii horrea. Ad misericordiam Dei confugit. Jesu nomen fiduciam prebet. *ibid.*
- XL. Deo omnia sua commendat. Orat advocari vitia, vir- tutes concedi. Sanctes interpellat. Pro universis supplicat. Rursus pro se aliisque precatur. 938
- XLI. Gratiarum actio et amoris desiderium. Beneficia Dei ad hoc recedit, ut amorem exciet. Passionis et resurrectionis Christi meditatio. Ardens Dei sitis. 940
- ADMONITIO IN LIBRUM DE CONSTRUCTIONE CORPUS. 941-942
- DE CONSTRUCTIONE CORPUS LIBER UNUS. 943-944
- CAPUT PRIMUM. Quod ex consideratione conjunctio. Beneficiorum Dei consideratio. De vocatione ad christianum filium. *ibid.*
- II. Quod nos Deo totos et amplius debeamus. *ibid.*
- III. Desiderium Dei. *ibid.*
- IV. Conscientiae prava miseria. Confessio humilis. Pec- cati iudicis et lenitatis. 943
- V. Misericordiae divinae imploratio. nimici hominis. 946
- VI. Peccatoris discriminatio. 947
- VII. Peccatorum vincula, carcer et tenebrae. *ibid.*
- VIII. Quod peccator sit videns cecus. 948
- IX. De abyssis triplici. *ibid.*
- X. Penitentis affectus. 949
- XI. Misericordiae Dei imploratio. *ibid.*
- ADMONITIO IN MANUALE. 949-950
- MANUALE LIBER UNUS. 951-952
- PRÆFATIO. Ratio hujus operis. Invocatio Dei. *ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Dei perfectiones. *ibid.*

- II. De eodem argumento. 951-952
 III. Desiderium Dei. Eius effectus. 953
 IV. De miseria anime que Deum non amat. *Ibid.*
 V. Oratio invitantis in se Deum. 954
 VI. Quam felices sancti hinc migrantes. *Ibid.*
 VII. Vitæ æternitatis bona. 955
 VIII. Vitæ presentis miserie. *Ibid.*
 IX. In his solamen ex Deo non deest. *Ibid.*
 X. Postulatio amoris Dei. 956
 XI. Item gratiæ lacrymationum, et opis divinæ. Inter sacra præsertim mysteria. *Ibid.*
 XII. Cogitatum omnem in Christum intendere. In quo jam regnans. *Ibid.*
 XIII. Ficticia in Christum. 957
 XIV. Quanta inde delectatio. *Ibid.*
 XV. Nil asperius ob gloriam cœli comparandum. 958
 XVI. Pretium ejus. *Ibid.*
 XVII. Paralisi felicitas. *Ibid.*
 XVIII. Amoris sufficientia. Amoris gradus. 959
 XIX. Amore Deo sociamur. Amans qui se gerat. Amor in eo quid efficiat. *Ibid.*
 XX. Amoris indoles. 960
 XXI. Amor Christi. Passionis ac mortis Christi fructus. *Ibid.*
 XXII. Quam utilis recordatio in tentationibus et adversis. *Ibid.*
 XXIII. Et contra desperationem. 961
 XXIV. Excitatio anime ad amorem Christi. *Ibid.*
 XXV. Antice solum sufficit summum bonum. Voluntatis bonæ valor. 962
 XXVI. Veritatis cognitio. Dei in hominem beneficia. Incarnationis cause. *Ibid.*
 XXVII. Spiritus sancti effectus. Gaudium iniquitatis, vanitatis et spiritus sancti. 965
 XXVIII. Animus et actus Deum diligentis. *Ibid.*
 XXIX. Cordis requies. Oratio attentata. *Ibid.*
 XXX. Fugere quicquid animum a Deo avertit. Quid peccato perdidit homo, quid invenit. 964
 XXXI. Aspiratio ad notitiam Dei. Ad imaginem Dei cur facili simus. *Ibid.*
 XXXII. Deus quid sit. Qui totus bonus. 965
 XXXIII. Quantum et quale bonum. *Ibid.*
 XXXIV. Bona in eo omnia. 966
 XXXV. Gaudium quantum erit fruentibus. *Ibid.*
 XXXVI. An jlene hic excogetur. hic semper in notitia, amore et gaudio de Deo crescere. 967
- ADMONITIO IN LIBRUM CUI SPECULUM NOMEN INSCRIPTUM EST. 967-968
 SPECTULUM, LIBER UNUS. *Ibid.*
 CAPUT PRIMUM. Invocatio ad sanctam Trinitatem. *Ibid.*
 II. Quod spiritus est Deus, et presens ubique totus. 969
 III. Quod solo metu omnia fecit Deus, et in omnibus est totus. 970
 IV. De essentia deitatis. 971
 V. Quomodo sit Deus longe et prope et in omnibus totus. *Ibid.*
 VI. Quod Deus omnia tangit, nec tamen movetur. *Ibid.*
 VII. Quod non dividitur Deus in partes. 972
 VIII. Quod velle Dei facere est. *Ibid.*
 IX. Quod nihil colendum nisi Deus. *Ibid.*
 X. Quod in solo Verbo Deus omnia fecit. 973
 XI. De duabus syllabis Dei. *Ibid.*
 XII. Quod in natura sua non videtur Deus. *Ibid.*
 XIII. De imagine Dei in homine facta. *Ibid.*
 XIV. De latitudine, longitudine, altitudine et profunditate Dei. 974
 XV. De cognitione sanctæ Trinitatis. *Ibid.*
 XVI. Quod Trinitas sit individua. Creare solius Dei est. Verbum quomodo in Patre. *Ibid.*
 XVII. De cognitione divinæ essentiae incorporare. 976
 XVIII. De processione spiritus sancti a Patre et Filio. *Ibid.*
 XIX. De comparatione trium personarum. Quam veneranda Trinitatis et Eucharistiæ mysteria. 977
 XX. Quod divina substantia individua est. *Ibid.*
 XXI. Quod in divinitate non est materia. 978
 XXII. Quod non est pars in Deo nec divisio. *Ibid.*
 XXIII. Quod Deus continet omnia. *Ibid.*
 XXIV. Quod non sit corporea deitas. *Ibid.*
 XXV. De visione Dei. Trinitas una. 979
 XXVI. Exemplum de igne et anima. *Ibid.*
 XXVII. De immutabilitate Dei. Incomprehensibile Trinitatis mysterium. *Ibid.*
 XXVIII. Quod deitas materia caret. 980
 XXIX. De siti sine necessitate. Inæqualiter vident Deum beati. *Ibid.*
 XXX. De vita æterna. 981
 XXXI. De luce divina. 982
 XXXII. Quod sit immutabilis Deus. *Ibid.*
 XXXIII. De infinitate Dei. Gratia aguntur Deo. Scopus hujus libelli. *Ibid.*
- ADMONITIO IN LIBRUM CUI DICITUR SPECTULUM PECCATORIS. 983-984
 SPECTULUM PECCATORIS, LIBER UNUS. 983-984
 CAPUT PRIMUM. Quid his, *Utinam sapienter*, etc., peccator doceatur. *Ibid.*
 II. Sententiæ hujus consideratio quid efficiat. Paucorum est. Hinc lapsi saeson, David ac salomon, lapsus eorum cur in Ecclesia legantur. Scriptura non sapit, nisi ardentem amanti. *Ibid.*
 III. Quorum scientia, intelligentia et prudentia ibi evasiderentur. Consideratio brevitatis vitæ parit mundi contemptum. 985
 IV. Consideratio mortis carnem domat. Meditatio quasi mentis diatio. 986
 V. Quæ sint novissima. Quo fructu provideantur. 987
 VI. De studiis vanis. De disciplina hic subeunda. *Ibid.*
 VII. De horrendo exitu damanda anime. Quam tunc horrenda diaboli presentia. 988
 VIII. Qui Deus in interim malorum risurus et subsannatur. Vitorum diversorum origo. Insipientem inter et stultum distantia. 989
 DE TRIPlici HABITACULO LIBER UNUS. (Incerti auctoris nec interdicti.) 991-992
 CAPUT PRIMUM. De tribus habitaculis, regno Dei, mundo, inferno. Regni Dei bona, et inferni mala. *Ibid.*
 II. De penis infernalibus. 993
 III. De his quos *pena* æternitas a mundi voluptate non deterret. Inferni duplex poena. Anni centum nulla æternitatis portio. *Ibid.*
 IV. A via lata ad arcem migrare. Beatorum felicitas. Scientia. Sortis sue amor. De ineffabili visionis Dei suavitate. *Ibid.*
 V. De omnia presentia siue libertatis humanæ præjudicio. Dei locutio et laus. Existencia ante tempus. *Ibid.*
 LXX. Malum verum pejus falso. Dei visio quid beatificet conferat. Dei æternitas. Dei scientia. 995
 VI. Beatorum scientia. De tria visione, corporali, spiritali, intellectuali. 996
- ADMONITIO IN LIBRUM SCALE PARADISI. 997-998
 SCALE PARADISI, LIBER UNUS. *Ibid.*
 CAPUT PRIMUM. Descriptio quatuor graduum exercitationum spiritalium. Lectio. Meditatio. Oratio. Contemplatio. *Ibid.*
 II. Descriptio officiorum quatuor graduum. *Ibid.*
 III. Meditationis officium. Scientia in malis, non sapientia. 999
 IV. Orationis officium. 1000
 V. Contemplationis officium. *Ibid.*
 VI. Spiritus sancti ad animam venientis signa. *Ibid.*
 VII. De gratiæ occultatione. 1001
 VIII. Cur ita ad tempus occultetur. *Ibid.*
 IX. Quam caute tunc se gerere quisque debeat. *Ibid.*
 X. Recapitulatio. Quam prædicti gradus inter se continent. 1002
 XI. Quam imperfecti sine se invicem. Contemplantium felicitas. 1003
 XII. Quatuor cause ab his gradibus retrahentes. 1004
- ADMONITIO IN LIBRUM DE COGNITIONE VITÆ. 1003-1004
 COGNITIO VITÆ, seu DE COGNITIONE VERÆ VITÆ LIBER UNUS. 1003-1006
 CAPUT PRIMUM. Rationalis natura ad quid facta. Operis suscepti ratio. *Ibid.*
 II. Regni cœlestis carnalis excogitatio. Dei notitiam exhibere quam arduum. Qua methodo id tentetur. Quare exposuatur. Operis difficultas. 1007
 III. Deus proprie exprimi nequit. Cui nullum ex prædicamentis convenit. 1008
 IV. Mens anime speculum. Scientia unde nobis. Spiritualia fide attingi, non ratione. Spiritus sex modis in scriptura dicitur. Aer. Ventus. Vita brutorum. 1009
 V. Anima intelligeas quid sit. Est vita sensibilis, mutabilis, illocalis, passibilis; sine quantitate, figura vel colore. *Ibid.*
 VI. Angeli quid sint. An sint. Quid agant. Notitiæ eorum et nostre discrimen. 1010
 VII. Deus quid sit. Quod sit. Quod sit veritas, vita, sapientia, justitia et æternitas. *Ibid.*
 VIII. Dei claritas qui cognoscenda. Anima quæque toto mundo major. Magnitudo intellectualis. Claritas Dei qui cogitanda. 1011
 IX. Visionis beatæ Dei variorum nominum ratio. Qualiter sancti in oratione cogitandi. 1012
 X. Quid in Deo necessaria et personarum trinitas et essentia unitas. 1013
 XI. Cui substantiæ et personæ nomina Deo aptata ferantur. Pater cur sic dictus, non mater. 1014
 XII. Quod nunquam sine Filio existit. *Ibid.*
 XIII. Cur hic Filius, non filia. 1015

- XIV. Quare Verbum. Verbi etymon. 1015
 XV. Qui res omnis creata in Verbo vita. *ibid.*
 XVI. Qui solum Verbum incarnari potuit. *ibid.*
 XVII. Cur amor Dei spiritus, et cur sanctus. 1016
 XVIII. Spiritus sanctus qualiter a Patre et Filio. Quatenus in specie columbe vel ignis. *ibid.*
 XIX. De equalitate personarum. Cur deitas virtutum vocabulis non colatur. *ibid.*
 XX. Annon aliquid necessario miser; Deus vero auctor mali. quod sine miseriis iustitia et misericordia Dei manifestari queat. 1017
 XXI. Mali hominum auctorem non esse, sed ordinatorem. Dei bonitas. Omnipotentia. 1018
 XXII. Unde res creata. Non ex Dei substantia. Non ex materia, sed ex nihilo. Qui tamen non ex nihilo. *ibid.*
 XXIII. Questiones de presentia Dei. 1019
 XXIV. Quod Deus sit in omni creatura. Quod queque eum sibi inesse sentiat. *ibid.*
 XXV. Creature etiam sunt in Deo. Objecto solvitur. Carnalis de Deo et mundo cogitatio. Idea superiorior. 1020
 XXVI. Cur non omnis creatura equaliter bono fruatur, cum omnis sit in Deo. Quid sit malum pati. *ibid.*
 XXVII. Cur res mutantur, cum sint in immutabili. 1021
 XXVIII. An hominem non peccante fuissent mutabiles. Quod Deus ubiquus, et quomodo. *ibid.*
 XXIX. Conclusio questionum de presentia Dei. Comparatio. 1022
 XXX. Qui Christus totus in celo, totus in Virginis utero. *ibid.*
 XXXI. Quomodo Deus sit solus immortalis. Quomodo solus invisibilis. *ibid.*
 XXXII. Quatenus homo ad imaginem et similitudinem Dei creatus. Nec omnis aliquam Dei similitudinem habet. Animas esse aternas. 1025
 XXXIII. Anima unde tam multa videat in seminis. Cur se non videat. 1024
 XXXIV. Qui singulis in membris tota. *ibid.*
 XXXV. Cur una discendi alia ex auctor. *ibid.*
 XXXVI. Quod unus nobis magister. *ibid.*
 XXXVII. Quid differant credere Deum, et credere in Deum. Fides vera. 1025
 XXXVIII. Quod anime carne solute nil corporeum sentiunt. *ibid.*
 XXXIX. Qui sancti preces nostras exaudiant. 1026
 XL. Quomodo intelligantur anime a corpore solvi, et iterum reverti, ac visa referre. Infernus est incorporeus, aut anime dominate corpus inhaerent. *ibid.*
 ADPOSITIO IN LIBRUM DE VITA CHRISTIANA. 1051-1052
 DE VITA CHRISTIANA LIBER UNUS. *ibid.*
 PREFATIO. Humilis de se auctoris opinio. *ibid.*
 CAPUT PRIMUM. Christiani nomenclatura et dignitas. 1055
 I. Peccatores Deus illico duplici ex causa non punit. Dei in hominem benignitas. *ibid.*
 II. Pietate Dei abutentes, etiam sic puniuntur. Iudices iniusti. 1054
 III. Certo peccatorum numero completo Deum punire peccatorem. 1055
 IV. Mors prospera malis ad poenam, bonis ad securitatem. 1056
 V. Indecorum est christianum nomen sibi arrogare sinere. Christianus verus quis. *ibid.*
 VI. Deus semper iustitia placatus fuit, et iustitia offensus. Facit ad immortalitatem vagatus. 1057
 VII. Israelitas ideo multis miseriis afflixit Deus, ut ad opera pietatis instrueret. Legis consummator. *ibid.*
 VIII. Deum quis diligit. Qualiter debeat esse populum Dei. 1058
 IX. Proximi dilectio. Et nocere cavet, et benefacere curat. Innocentie commendatio. 1059
 X. Quorum preces Deus non exaudiat. Iustus esse debet qui orat. 1061
 XI. Eleemosyna de lucris injustis. 1062
 XII. Fidem sine operibus non prodesse. Apostoli locus pro fide sine operibus allatus, explicatur. Alius ejusdem locus. Fidem non sufficere. *ibid.*
 XIII. Quis sit vere christianus. 1064
 XIV. Viduarum triplex genus. Qualis Christi vidua debeat esse. 1065
 ADPOSITIO IN LIBRUM EXHORTATIONIS. 1065-1066
 LIBER EXHORTATIONIS, vulgo DE SALUTARIBUS DOCTRINIS, ad quendam confectum. 1067-1068
 CAPUT PRIMUM. Iustitia et beatitudo, amare Deum. *ibid.*
 I. Bonitas in creatione prerogativa. *ibid.*
 II. De eodem argumento. *ibid.*
 III. Converti ad Deum. *ibid.*
 IV. De eodem argumento. *ibid.*
 V. Consiliatorum delectus. *ibid.*
 VII. Amicitia vera. 1069
 VIII. Mandata Dei observare. Mala duo Deus odit in homine. *ibid.*
 IX. Iustitia. scripturarum studium. 1050
 X. Deus sit possessio nostra. *ibid.*
 XI. Gaudium nostrum. *ibid.*
 XII. Gaudium spirituale. *ibid.*
 XIII. Vundit contemptus. Concupiscentia triplex in populo. *ibid.*
 XIV. Quibus gradibus in peccatum lapsi sint. 1051
 XV. Adam vel Christum imitari quid sit. *ibid.*
 XVI. Quid sit mali peccato. 1052
 XVII. Quid secundum carnem vivere. *ibid.*
 XVIII. Vitiarum remedia. Humilitatis laus. 1055
 XIX. Peccatum nullum sine superbia. Superbia et cupiditas una sunt semper. *ibid.*
 XX. Miles spiritualis et terrenus. 1054
 XXI. Amor Dei. Parentes honorare quatenus jubentur. Christi beneficia. *ibid.*
 XXII. Amor proximi. Faciens et individus. 1055
 XXIII. Virtutes anime. *ibid.*
 XXIV. Glorare Deo in omnibus. 1056
 XXV. Quam fluxe carnis delicia. *ibid.*
 XXVI. Detractio. *ibid.*
 XXVII. Peccatorum confessio. oratio qualiter et quando fundenda. *ibid.*
 XXVIII. serpentis proprietas. Orationis fructus. 1057
 XXIX. Familie carum iam endere. *ibid.*
 XXX. Et cupiditatis mala cavet. *ibid.*
 XXXI. Sed de omni syam de suo faciat. 1058
 XXXII. In filice curia, nihil superbia agat. Familiam a villis deterere. *ibid.*
 XXXIII. Eucharistie sumptio. Confessio ei premissa. *ibid.*
 XXXIV. Peccata cordis. 1059
 XXXV. Caro dona mala. *ibid.*
 XXXVI. Luxus in civis cavendus. *ibid.*
 XXXVII. Furtivitas mala. 1060
 XXXVIII. Tenebre latet ad omnes christianos pertineat. *ibid.*
 XXXIX. Fila a premeditatione. 1061
 XL. Mortis cogitatio. Gaudia future vite. *ibid.*
 XLI. Formidationum. *ibid.*
 XLII. Lingue custodia. 1062
 XLIII. Compunctio. Perfectio non in annis, sed in animis. *ibid.*
 XLIV. Consortium honorum amare, malorum fugere. *ibid.*
 XLV. Inlatio recta. 1065
 XLVI. Beneficium esse in omnes. *ibid.*
 XLVII. Iustorum presentia et labores. *ibid.*
 XLVIII. Jejunia et cibus duplex. 1064
 XLIX. Iniquorum supplicia. *ibid.*
 L. Trina hic presentia. totidem optima. 1063
 LI. Hic hinc sum. *ibid.*
 LII. De fide, spe, et presertim mutua charitate. Peccata redimere per charitatem. Per confessionem ac poenitentiam a sacerdote susceptam. *ibid.*
 LIII. Fructum plebita. Eleemosyna ex lucris injustis. 1057
 LIV. Christiana sollicitudo non est terrena. 1068
 LV. Quam largiendum animarum perditio. 1069
 LVI. Cui converti. predestinatio. Humilitate gratiam promereri. Felicitatem terrenam despiciere. *ibid.*
 LVII. In pressuris ad Christum pastorem confugere. 1070
 LVIII. Pastoris auxilium contra diabolum exposcit. Ab omni malo quando liberemur. *ibid.*
 LIX. Opera benedictorum, et bona lucis. 1071
 LX. Malus quis sit. Quot bona homini eripuit, quot intulit mala. *ibid.*
 LXI. Quam libenter ei renuntiandum, et ad Christum confugiendum. 1072
 LXII. Homen accusator in iudicio. *ibid.*
 LXIII. Nihil a quam periculosum. 1075
 LXIV. Caro diabolus recipit. In quam solam potestatem accepit. Caro ad malitiam potens, ad pia opera flagit se infirmam. Caro quasi anime bellum. Ad omnia mala provocat. Et sibi et anime eterna parat. 1074
 LXV. Carnis malum. Ratio a Deo. 1075
 ADPOSITIO IN LIBRUM DE DUODENI ABUSIONUM CRADIBUS. 1077-1078
 DE DUODENI ABUSIONUM CRADIBUS LIBER UNUS. 1079-1080
 GRADUS PRIMUS. Sapientia sine operibus. *ibid.*
 Grad. II. Senex sine religione. Dux res in homine non veterascunt. *ibid.*
 Grad. III. Ad lesens sine obedientia. Pater quatuor modis dicitur. *ibid.*
 Grad. IV. Dives sine eleemosyna. Amanda non sunt, que restaurare nequeunt. 1081
 Grad. V. Femina sine pulcritudine. Pulcritudine duplex: corporis, animi. 1082

- Grad. VI. Domitius sine virtute. Tria his qui dominantur necessaria. In dignitatibus alii meliores, deterioriores alii sunt. 1082
- Grad. VII. Christianus contentiosus. Contentiosis cause. An in mundo aliquid amari debeat. 1085
- Grad. VIII. Pauper superbus. Pauper spiritu, pauper humilis. Nobilis pauper. 1084
- Grad. IX. Rex iniustus. Iustitia regis. Ex rege iniusto quot mala. Ex iusto rege quot bona. 1085
- Grad. X. Episcopus negligens. Quid episcopus debeat gregi. Quid sal. 1086
- Grad. XI. Plebs sine disciplina. Disci, lima quid. 1087
- Grad. XII. Populus sine lege. 1088
- ADMONITIO IN TRACTATUM DE SEPTEM VITIIS ET SEPTEM DONIS SPIRITUS SANCTI. 1087-1089
- TRACTATUS DE SEPTEM VITIIS ET SEPTEM DONIS SPIRITUS SANCTI. — Vitium quid, et quando culpa. Quod lux et cuiusque deficitio. 1089-1090
- Castigationes et variae lectiones in eundem tractatum. *ibid.*
- DE DONIS SPIRITUS SANCTI. — In illud Lucae XI, 13, *Si enim vos cum suis mali*, etc. *ibid.*
- Castigationes et variae lectiones in eundem tractatum. 1091-1092
- ADMONITIO IN LIBRUM DE CONFLICTU VITIORUM ET VIRTUTUM. *ibid.*
- DE CONFLICTU VITIORUM ET VIRTUTUM LIBER UNUS. *ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Persecutionem etiam nunc pios pati necesse est. *ibid.*
- II. Intentio recta. 1095
- III. De eodem argumento. *ibid.*
- IV. Obedientia eo homini debita, quo Deo. 1094
- V. De eodem argumento. *ibid.*
- VI. Homo amandus, etsi habens non amanda. 1093
- VII. De eodem argumento. *ibid.*
- VIII. Mala proximi corrigenda; sed discrete. *ibid.*
- IX. Oratio ne fiat lesio proximo nec peccato. Modo tamen ira eius non sit sine causa. In eos quorum est Dei injurias vindicare. 1096
- X. Protervia in correptione cavenda. 1097
- XI. Detractioni locum non dare. *ibid.*
- XII. Tristitia duplex. *ibid.*
- XIII. Ignavia obtutus refellitur. 1098
- XIV. Instabilitas obtutus solvitur. *ibid.*
- XV. Desperationis colloquia pluribus exemplis infirmantur. *ibid.*
- XVI. Avaritiae mala, paupertatis votum. Avaritiae medicina. 1099
- XVII. Adversus obdurationem. 1100
- XVIII. Mendacium per tacitas restrictiones non vitatur. Nec mendacii poena. *ibid.*
- XIX. Sequitur de eodem argumento. 1101
- XX. Ad cibos ut ad medicinam accedere. *ibid.*
- XXI. Lactitia non est luxus saeculi. *ibid.*
- XXII. Cavendum a multiloquio. 1102
- XXIII. Contra immunditiam. *ibid.*
- XXIV. Contra luxuriam. *ibid.*
- XXV. De mandata cordis. *ibid.*
- XXVI. Beata vita felicitas. 1103
- XXVII. Diabolus inaudita tentatio. Cur permissa. 1104
- XXVIII. Perfectum esse quamquam posse in patria. Quis vere satis recumbit. Quo sensu nemo propheta acceptus in patria. Regule Benedictine praecognit. *ibid.*
- DE SOBRIETATE ET CASTITATE LIBER UNUS. 1103-1108
- CAPUT PRIMUM. Vita tria declinanda. sobrietatis laus. Ebrietatis mala. Viui usus. Ad quid utilis. Quare sacerdotibus inhibitus. Ebrietatis incommoda. Scripturae quibus hoc vitium damnatur. Ora, ula lugentibus in exsequiis ab amicis ingeritur. Corpori animoque infesta ebrietas. *ibid.*
- II. Dominicae virginis regulis instruuntur. Vigilie funebres. 1108
- III. Violentiae crimina in virginibus vel feminis. Ebrietatis mala universim perstringuntur. Cur a sacerdotibus excusus fuerit auctor. 1110
- ADMONITIO IN LIBRUM DE VERA ET FALSA POENITENTIA. 1111-1112
- DE VERA ET FALSA POENITENTIA AD CHRISTI DEVOTAM LIBER UNUS. 1113-1114
- CAPUT PRIMUM. Poenitentiae utilitas. Errores temporis impugnantur. *ibid.*
- II. Poenitentia sit ex fide. Poenitentiae indulgentia peccata non auget, sed arceat. *ibid.*
- III. Error credentium poenitentiam post baptismum cassam esse. Abutitur Apostoli loco. Confutatur ipsis Apostoli gestis. Apostoli locus intelligendus de Baptismo. Poenitentiae utilitas post baptismum, Christi parabola designata. *ibid.*
- IV. Peccatum in spiritu sanctum male intelligunt de solis baptizatorum peccatis. Quid sit. Nec melius capiunt peccatum ad mortem. 1113
- V. Instant quod poenitentia non valeat iterata. nefelluntur: ex Dei promissis. Ex Apostoli et Ecclesiae praxi. Peccatorum venia cur sequi necessaria. Desperatio Deo est contumeliosa. Desperare nec debet sacerdos. 1116
- VI. Error praesumentium veniam sine poenitentia. 1118
- VII. Quod Deus malis mala reddat. *ibid.*
- VIII. Quod scilicet origines peccatum sine poenitentia remittatur. Invitus baptizatus. Poenitentiae iugis necessitas. Peccatum crescit neglectum: nullum respectu Dei parvum. De quibus assidue dolendum. Non omnis culpa, poenitentia. Poenitentia quid. Non est nisi de male usa libertate. Peccata lethalia. 1119
- IX. Poenitentia quae sterilis, quae utilis. Ne dimidiata sit. Sine amore dei nemo invenit gratiam. 1121
- X. Confitendi ore proprio preceptum. Misericordiam habet cum iustis. Sacerdotum potestas. Quibus ad sacras confessiones attentum. De confessione non sacerdoti. 1122
- XI. Privata confessio quando sufficiat. Publica quando requiratur, et unde ei meritum. 1125
- XII. Extra Ecclesiam non valet poenitentia. *ibid.*
- XIII. Qualiter, quando et unde dolendum. 1124
- XIV. Quae deflenda et confitenda, ubi de circumstantiis peccatorum, qui peccans in uno facit omnium reus. *ibid.*
- XV. Poenitens qualiter affectus esse debeat. Non confiteri dimidiata viui, dimidiata alteri. Ab altari se sequestrare. A iudis se collidere. Poenitentiae fructus. 1125
- XVI. Excusationes utiles in peccatis. Confitio aut natura. Dei ordinatio. Gratiae defectus, aut efficacia divina voluntatis. Qui Deus peccatum nolit, nec tamen collidat. Quid homini praestet ut gratiam servet. 1126
- XVII. Poenitentia sera. Quae vera et quam rara. 1127
- XVIII. Igni purgationis obnoxia sera poenitentia. Poenitentia aeternae iustae. 1128
- XIX. Poenitentiae etymon. *ibid.*
- XX. ADMONITIO IN LIBRUM DE ANTICHRISTO. 1129-1130
- DE ANTICHRISTO LIBER UNUS. — Antichristi mores. Antichristi jam nulli. Antichristi origo. Ubi nasciturus, ubi et a quibus educandus sit. Illius nequitiae initia. Predicatio. Signa. Non erunt vera. Persecutio tribus modis. Persecutionis duratio. Francorum rex ultimus Christianus. Antichristi improbitas. Antichristi filius. *ibid.*
- PSALTERIUM. 1133-1134
- CANTICI Magnificat. EXPOSITIO. 1137-1138
- DE ASSUMPTIONE MARIE VIRGINIS LIBER UNUS. (Incerti auctoris ac pii.) 1141-1142
- PRÆFATIO. Precatio divini luminis ad digne loquendum. *ibid.*
- CAPUT PRIMUM. Auctor veri amans. In Scripturis alia alio modo exponenda. 1143
- II. Veritates sunt de quibus Scriptura silet, non ratio. Ex his est assumptio beate Mariae. 1144
- III. An deceat beate Mariae corpus in pulverem resolutum esse. Non sequitur ex Adam maledicto. *ibid.*
- IV. Maria ab Eve maledicto libera. *ibid.*
- V. Matrem Christum in hoc honorasse credendus est: quippe suum ipsius naturam. Unitas gratie cum Christo. Unitas Mariae specialis cum Christo. 1145
- VI. Mariae corpus jam dupliciter in coelo. 1146
- VII. Inferitur ex petitione Christi praeministris. Christo in terris angelis famulabantur. *ibid.*
- VIII. Mariam sine corruptione servare potuit Christus. Voluit, quia et decuit. 1147
- IX. Quo animo praedicta asseruerit auctor. 1148
- DE VISITATIONE INFIRMORUM LIBER PRIMUS. (Incerti auctoris.) 1147-1148
- CAPUT PRIMUM. Flere quando effeminatum, quando humilimum. *ibid.*
- II. Ad aeternam vitam poenitentia disponit. Christus ducit. Deus hic exceptus excipit venientem. *ibid.*
- III. Preparatio ad id, declinare a malo, et facere bonum. Boni totius summa, caritas. Dei donum est. 1149
- IV. Dilectio Dei et proximi duae aha ad Deum. Quod correptio, ut Dei donum, diligenda. 1150
- V. Misericordia Dei quasi iniusta. *ibid.*
- VI. Morbum et flagella Dei gaudenter excipere. Mors vite praesenti praefenda. *ibid.*
- VII. Oratio mortuari. 1152
- LIBER SECUNDUS. 1151-1152
- CAPUT PRIMUM. Occasio huius argumenti. *ibid.*
- II. Fides hinc ingraturo necessaria. Maxime circa Christum versanda. Christus hominem super angelos exultat. *ibid.*
- III. De signis quibusdam externis infirmo adhibendis. *ibid.*

- De cruce.
IV. De sacramentis ab infirmo suscipiendis. Quod non sufficiat soli Deo confiteri. 1134
V. Confessionis quedam praxis deceptiosa. Qualis esse debeat. Confessionem comitetur poenitentia et odium peccati. 1135
VI. Induribus hæc conscripta esse. 1136
VII. Quibus sacerdotibus peccata enuntianda. 1136
VIII. Error sacerdotum etiam post mortem ligantium. An iudicium eorum noceat. Hi docendi. Quæ confessio satisfactio imponenda. Desperatione nullum gravius crimen. Absolvendi in extremo positi, si rogent. Si convalescerint, canonum censuram debent subire. 1137
- ADMONITIO IN SERMONES DUOS PROXIME SUBSEQUENTES. 1137-1138
- DE CONSOLATIONE MORTUORUM SERMO PRIMUS. 1139-1140
- CAPUT PRIMUM. Tristitia duplex. 1140
II. Luctus mortuorum causæ respectu ipsorum. Ostenduntur varie. 1141
III. Aliæ respectu nostri, nec magis rationabiles. Tristitia nimia cur mortem operetur. 1141
IV. Luctus his qui ante Christum luctus. Cur Christus fleverit Lazarum. 1141
V. Lugere mortuos jam non licet. In die iudicii qui vivi non moriuntur. 1161
VI. Quales futuri simus post resurrectionem. Mors magis optanda quam lugenda. Nec tamen sibi inferenda. 1162
- SERMO SECUNDUS. 1161-1162
- CAPUT PRIMUM. Resurrectio unde apud infideles dubia. 1162
II. Possibilem probat seminum generatio. Probat et creatio. 1163
III. Et ingens flamma ex modico silice. 1164
IV. Reapse futuram resurrectionem testantur Christus, apostoli, martyrum exempla, Machabeorum mater. Hinc formido mortis excluditur. Præceptum non lugendi. 1164
V. Egregium de hoc Davidis exemplum. Vestes nigras luctus ergo ferre haud licet. Ethnicis audita filii morte responsuri. Plangendi Ethiope, Judæi ac catechumeni morientes. Tristitia salutaris quædam. Recapitulatio sermonis utriusque. 1165
- ADMONITIO IN TRACTATUM DE RECTITUDINE CATHOLICÆ CONVERSATIONIS. 1167-1168
- DE RECTITUDINE CATHOLICÆ CONVERSATIONIS TRACTATUS. — Quod præsul plebem hortari teneatur. Iudicii diem et Baptismi vota sæpe recolere. Christiani officium. Pia præscribuntur exercitia. Christiani a gentilibus ritibus deterrentur. Deus solus colendus. Pia monita. Contra ebrietatem. Contra superstitiones. qui die dominico et in ecclesiis se gerant. Iudicibus quid agendum. Signo crucis frequenter se munire. Quod pie viventis veret diabolus. Cur id permittat Deus. Stipem pauperibus erogare. Decimas Deo in pauperibus vel ecclesiis dare. Præcepta Dei servare. Mores cito corrigere. Inimicos diligere. Animæ curam agere. Qui jejuniandum. Lectionibus divinis animam pascere. Contra luxuriam. Conculcatus. Crimina capitalia. Pia ad recte vivendum documenta. Pietatem jamjam sectari. A diabolo dissidere. Non jurare. Qui orandum aut colloquendum. Scandala fugere. Misericordem esse. Charitatis commendatio. Hortatio ad poenitentiam, ad vigilantiam. Quod Angelus Dei cuique sit. Quod nulli unquam desperandum. De cautela in verbis. De sobrietate servanda. Quod nulla res ex se mala. Quod pauperes ad mensam vocandi. Mortis consideratio. Vitæ æternæ felicitas. Iudicii extremi mediatio. Ut Christus reprobus sua beneficia exprobrabit. Reproborum poena. Iustorum beata sors. Poenitentiam publicam non erubescere. Nec veniam desperare. Nec nimium præsumere. Mundi finem instare. Terrena despiciere. Adversa ob amorem Dei patienter ferre. Deum sibi præsentem semper revereri. Charitatem servare. In bono proposito persistere. Poenitentiam non differatur. 1169-1170
- SERMO DE SYMBOLO. 1169-1170
- EXORDIUM. Fidei interioris et exterioris necessitas. Symbolem regula fidei. Qua ratione institutum sit. Quid complectatur. 1171
CAPUT PRIMUM. Credere Deum, Deo, in Deum. Fides diaboli. Omnipotens. 1171
II. Jesus, Christus, Unicus. Christus ratione conceptionis verini se comparat. Hæc nascendi ratio nec Deo injuriosa, nec impossibilis. 1191
III. Cur Dominus voluerit crucifigi. Crucis virtus. 1192
IV. Crucis mysterium. Profunditas mysterii crucis. 1192
- V. Cur Christus elegit supplicium crucis. Per mortem carnis duplicem nobis resurrectionem meruit. 1193
VI. Quæ per infirmitates Christus nobis præstitit. 1194
VII. Quid egit in inferno. 1194
VIII. Omnes homines a Christo iudicandi. 1194
IX. Quomodo ad extremum iudicium sese parandum est. 1195
X. Ad poenitentiae remedia confugiendum. 1195
XI. Trinitatis mysterium per similitudines explicatur. 1195
XII. Catholica Ecclesia. Fide nullæ majores divitiæ. Ecclesia una est. 1196
XIII. Sanctorum meritis quis particeps fiat. 1197
XIV. Remissio peccatorum. Novitiani reitelluatur. 1197
XV. Quod non desperandum, et unde procedat desperatio. A veniæ deprecatione non cessandum. 1198
XVI. Quantumvis reis superest vitæ spes. Poenitentiam sinceram nunquam spernit Deus. Per poenitentiam hic quancumque possunt ablu peccata. 1199
XVII. Voluptates cito trahunt. Ducunt ad æterna tormenta. Quasi per somnium his modo fruimur. 1200
XVIII. Poenæ æternæ. Poenitentia vis. 1200
XIX. Quomodo corrumpatur. Nec tunc tamen omnino infructuosa fuit. Caute legatur. 1201
- SERMO IN PERVIGILIO PASCHÆ DE ESU AGNI. (Inter supposititia Hieronymi opera etiam repertus.) — Paschæ mysterium in nobis impletur. Quando celebrandum. Ubi. Christus aliis agnus, aliis hædus. Cur agnus vespere, non in die, occisus. Quid sit comedere azyma in amaritudine. Quid carnes crudas aut elixas non manducare. Agni caput, pedes et intestina, quid. Agni ossa cur non conterenda. Lumini accincti ad esum agni quid nos doceant. Ad quid calceamenta et virga. 1201-1202
- SERMO IN PSAL. XII, AD NEOPHYTOS. (Hieronymo quoque falso tributus.) — Psalmi gloriam Core læta canunt. Cervi serpentibus inimici. Fons triplex Ecclesiæ. Trinitas. Baptizandorum exercitia. Baptizatorum natura mutata. 1203-1204
- SERMO DE EO QUOD NEOPHYTIS EX OLEO SANCTO AURES ET NARES A SACERDOTIBUS ILLINIANTUR. — Mysteria catechumenis non commissa. Quid unctio aurium significet. Quis habeat aures audiendi. Cur adunctæ nares. Alia hujus mysterii ratio. 1205-1207
- SERMO DE MYSTERIO BAPTISMATIS. — Cautio baptizandorum. Aquæ baptismalis gratia. Baptizandi de Trinitatis fide interrogantur. Quæ de aliis fides exigatur. Resurrectionis fides. Trina mersio, et cur Baptismus non repetitur. 1209-1210
- SERMO DE UNCTIONE CAPITIS, ET DE PEDIBUS LAVANDIS. — In baptizatis chrismatis infusio quid significet. Ut promissa in baptismo sedulo impleantur. 1211-1212
- TRACTATUS DE CREATIONE PRIMI HOMINIS. 1213-1214
- SERMO DE VANITATE SÆCULI. 1214
- SERMO DE CONTEMPTU MUNDI. (Incerti auctoris.) 1215-1216
- CAPUT PRIMUM. Mandata alia specialia, alia communia. 1216
II. Clerici nil proprium possideant. 1216
III. Cur radantur. Sapientiæ sedes in cerebro. 1216
IV. Ne inter orandum capita tegant. 1216
V. Mundum et mundana contemnant. Mundi arma, prædia terrena. 1216
VI. Regnum Dei appellant. Deum et proximum diligant. Calicem Christi accipiant. 1217
VII. Paupertatem sectentur. Paupertatis felicitas. 1218
VIII. Epilogus. 1218
- SERMO DE BONO DISCIPLINÆ. 1217-1218
- CAPUT PRIMUM. Imperium et superbia. Disciplinæ laus. 1219
II. Disciplina omnia continentur et ordinantur. 1219
III. Disciplina omnia vitia frenantur. 1219
IV. Disciplinæ legis divinæ servit humana. Quæ cavenda severitas. Qui caveatur. 1220
V. Rei sunt ad quos disciplina nondum pervenit. Sed minus quam quos destituit. Disciplina quibus gravis, quibus levis. 1221
VI. Disciplina in brutis. 1221
VII. Qui Dominus inveniri aut cognosci possit. 1221
VIII. Religiosæ vitæ ac bonæ famæ sit studium. Vultus solet de bonis male iudicare. Suspicioni locum non dare. 1222
IX. Quatenus bona sufficiat conscientia. 1222
- SERMO DE OBEDIENTIA ET HUMILITATE. (Fragmentum est auctoris incerti, sed antiqui.) 1221-1222
- CAPUT PRIMUM. Obedientia quam Deo grata. Sine obedientia virtutes nullæ. Ubi abest, adest superbia. 1222
II. Superbia peccatum omnium pessimum. Cum superbia virtutis potest esse species, non res. 1223
III. Præstat vitis omnibus deditum esse, quam superbam. A monasterio in eremum secedentes fratrum synaxim non spernant. Secus facientes coguntur. Hinc non arguendi qui e desertis fratres in cen-

bio visitant.

TRACTATUS DE CHARITATE, seu de verbis Psalmi: *Terra dedit fructum suum.* — Fructus terræ benedicta charitas, Deo adherere. Charitatis fructus reddere. Qui Deum non amat, nec se nec proximum amat. Amor mundi non est amor. 1225-1224

TRACTATUS DE ORATIONE ET ELEEMOSYNA. — Stipem pauperibus ultro largiri. Misericordia ipsa orat. Misericordiae nullus terminus. Misericordiae sit comes oratio. Orationis laus. 1225-1226

SERMO DE GENERALITATE ELEEMOSYNARUM. — Stipem peccatoribus Manichæi negant, et quare. Timent alii ne peccatoribus largiendo Deum offendant. Omnibus eroganda est. Iusti præponendi. Nec despiciendi inimici. Non quia peccatores, sed quia homines. Peccatoribus stipem non negavit Christus. *Ibid.*

TRACTATUS DE DUODECIM LAPIDIBUS, de quibus Apoc. XXI, 19, 20. 1229-1230

MISCELLANÆ SENTENTIÆ (incerti auctoris). — Simplicem esse et prudentem. Fur et latro. Pericula ubique. Principes. Peccati gradus. Lectio obscura. Fornicaria et adultera. Senectus. Corpus infirmum. Veritas. Scriptura. Iudicia in porta. Corripitens odium. Saeculi fugacitas. Tristitia quæ vetula. Iudicium et misericordia facere. Saeculi perversitas. Amicus. Anima Jerusalem. Deo oblata. Cor unde auferitur. Leo. Naturale cuiusque colloquium. 1231-1232

ADMONITIO IN SERMONES AD FRATRES IN EREMO. 1235-1234

SERMONES AD FRATRES IN EREMO COMMORANTES. 1235-1236

SERMO PRIMUS. De institutione vitæ regularis. *Ibid.*

SERM. II. De pace. 1237. — SERM. III. De silentio. 1239

— SERM. IV. De prudentia. 1240. — SERM. V. De obedientia. 1242. — SERM. VI. De misericordia. 1246. — SERM. VII. De obedientia. 1248. — SERM. VIII. De perseverantia. 1249.

— SERM. IX. De ira et odio. 1251. — SERM. X. De puritate conscientiae, et spe. 1252. — SERM. XI. De lacrymis, compunctione et poenitentia. 1255. — SERM. XII. De superbia et humilitate. 1255. — SERM. XIII. De fortitudine. 1256. — SERM. XIV. De iustitia et correctione fraterna. 1257. — SERM. XV. De fide Trinitatis a simplicibus non investiganda, et donis spiritus contra septem vitia. 1259. — SERM. XVI. De inobedientia, negligentia, patientia et castitate. 1262. — SERM. XVII. De vigilatione et otiositate. *Ibid.* SERM. XVIII. De invidia. 1264. — SERM. XIX. De vigilia Nativitatis Christi. 1266. — SERM. XX. De Nativitate Domini. 1267. — SERM. XXI. De monachis in Ægypto. 1268. — SERM. XXII. De consolatione fratrum in eremo, cum exhortatione ad orationem et lacrymas. 1271. — SERM. XXIII. De jejunio. 1275. — SERM. XXIV. De exhortat. ad solitudinem, ac de jejunio. 1274. — SERM. XXV. De jejunio, et ubi fuit institutum. 1275. — SERM. XXVI. De inurmuratione et detractatione, et de penis damnandorum. 1277. — SERM. XXVII. De filio prodigo. 1280. — SERM. XXVIII. In Coena Domini. 1282

SERM. XXIX. De lingua dolosa. 1287

SERM. XXX. De confessione peccatorum. 1288

SERM. XXXI. De fallacia mundi, et ejus detestatione, propter tria præcipue mala quæ in eo sunt. 1290

SERM. XXXII. Ad leprosos, ut patientiam teneant. 1293

SERM. XXXIII. De detestatione ebrietalis, cum terribilis casus enarratione. 1294

SERM. XXXIV. De duobus generibus hominum mundum derelinquentium, qui sancto Lol et uxore sua designantur. 1298

SERM. XXXV. Ad iudices, ut caveant ne odio, amore, pretio, precibus vel timore corrumpantur, cæteraque vitia declinent, et iustitiam servant. 1297

SERM. XXXVI. Ad presbyteros suos, malam vitam eorum reprehendens. 1298

SERM. XXXVII. Quod sacerdotes se debeant exhibere sicut Dei ministros, et cavere ne domo S. Spiritus vendere procurent, patientiam quoque et castitatem servare; ac de fornicationis detestatione. 1301

SERM. XXXVIII. De sacra Scripturæ ingentibus præconiis, cum exhortatione ad diligentem ipsius lectionem. 1304

SERM. XXXIX. De vita solitaria et contemplativa. 1306

SERM. XL. De observantia clericorum. 1311

SERM. XLI. De observantia jejunii quadragesimalis. 1314

SERM. XLII. De vita et moribus clericorum. 1315

SERM. XLIII. De Epiphania et quærendo Christum. 1317

SERM. XLIV. De pietate, charitate et suffragiis defunctorum. 1319

SERM. XLV. De poenitentia agenda, et detractatione vitanda. 1323

SERM. XLVI. De angelis et hospitalitate. 1324. — SERM. XLVII. De sodomiz detestatione. 1326. — SERM. XLVIII. De cura animæ. 1328. — SERM. XLIX. De miseria carnis, et falsitate vitæ. 1332. — SERM. L. De salute animæ. 1334. — SERM. LI-LIV-LV. De obitu Valentini. 1336. — SERM. LVI. Quod bonum sit lectionem divinam legere. 1339

SERM. LVII. *Ibid.*

SERM. LVIII. De eo quod nihil sit gloria mundi. *Ibid.*

SERM. LIX-LX. De persecutione Christianorum. 1342

SERM. LXI. De obedientia. 1344. — SERM. LXII. De timore Domini, et avaritia vitanda. 1345. — SERM. LXIII. 1347

SERM. LXIV. De exhortatione ad sacerdotes, ut doceant populum quid scire et observare debeat. *Ibid.*

SERM. LXV. De exhortat. ad hominum instructionem pro desiderio vitæ celestis, et contemptu presentis. 1350

SERM. LXVI. De agenda poenitentia. 1352. — SERM. LXVII. De fuga vanitatis et virtutum adeptione. 1353

SERM. LXVIII. Quomodo per virtutes obviandum sit vitii; et de miseria infernali. 1354. — SERM. LXIX. De exhortat. ad orandum, cum exemplo defuncti in Ægypto; et de miseria animæ. 1355. — SERM. LXX-LXXII-LXXIII. De illo qui iram diu in pectore retinet, et non vult humiliari. *Ibid.*

SERM. LXXIV-LXXV-LXXVI. De cogitationibus. 1358

Ultimus editionis Benedictinæ tomus supplementum ad varia volumina continet. Inde quæ ad tomum sextum spectant huc transtulimus, ubi commodius legentur:

1° Col. 235, loco notæ ^a substitue: « Eadem verba super baptizatum Christum a Patre dicta legunt, auctor Quæst. ex vet. et novo Testam., quæst. 54 in append. tom. 3 hujusce editionis; Hilarius Rictaviensis in Psalmi. n. 291, necnon lib. 8 de Trinitate, n. 25, et comment. in Matth. c. 2, n. 6; Justinus martyr, Dial. cum Tryph. Imo August. ipse l. 2 de Consensu Evang. n. 51, hanc lectionem confirmat. Quocirca hic a Danæo temere omnino absque ulla codicum auctoritate additum est: *Tu es filius meus.* » 2° Col. 785, not. ^a adde: « Hæc summam excerpta sunt ex Augustino, 6 de Trin. n. 11, ubi Hil. verba explicat. » 3° Col. 865, linea antepenultima Admonitionis in librum Soliloquiorum, post verba, *refertur est*, adde: « Certe hic multæ occurrunt phrasæ ab Augustino alienæ, ut puta hæc cap. 18: *cum tua mandata frangebam*, aut ista cap. 26, *in secreto consistorii tui*, etc. Neque magis ejusdem doctoris ævum sapit quæ cap. 22 occurrit ad acta ss. Andreae, Bartholomæi, Agathæ allusio. Quid quod de inferis paulo aliter sentire videtur c. 22, maxime si ibi patres nostri intelligantur antiqui iusti, quam sentiat Augustinus, lib. 12 de Genesi ad litt. capp. 35 et 34. » 4° Col. 877, octava ante cap. 16 linea, super verba, « nullum peccatum est, » notandum hæc esse ex Aug. serm. 99, n. 6. 5° Col. 1066, lin. 60, hæc verba, « ut præterita non reiteremus, etc. » illustrant quæ apud Alcuinum habentur de vi. Offic. c. de Coena Dom., ubi postquam breviter descriptus est totus reconciliandi poenitentis ritus, subditur: « Post hoc vero com- neatur a sacerdote, ut quod poenitendo diluit, iterando non repetat. » Quibus concinit antiquus codex Victorinus a Morino de Poenit. l. 8, c. 11, n. 21, laudatus, in quo ad calcem Reconciliationis poenitentium præscribitur: « Post hæc surgant poenitentes et moneantur ab episcopo, ut quod poenitendo dilauerunt, iterando non revocent. » Morem eundem Græcis usitatum fuisse probat quod Joannes Jejunator post datam poenitenti absolutionem vult ei dicatur, « confessus a prioribus tuis malis liberatus es; ne igitur per incuriam divinorum præceptorum secundis malis te ipsum subicias, sintque tibi iuxta evangelium novissima peiora prioribus, quibus per dei clementiam liberatus es. » 6° Col. 1077, lin. 3 Admonitionis, ante verba, « Augustino autem, » præfige: « Illum Quoniam editores movent in ms. volumine admodum antiquo homiliarum; » saxonicearum reperiri sub hoc titulo: *De duodecim abusivis secundum disputationem S. Cypriani episcopi et martyris*; » adeoque permittunt ut quod nonnulli jam senserant, S. Patricii Hibernorum apostoli fœtus existimetur. Quod si ita esset, notare debuerat interpres Saxo se secundum Patricium, non secundum Cyprianum, vertere. » 7° Col. 1227, infra titulum serm. de *Generalitate elemos.*, adnota, « Serm. hunc sub Aug. nomine laudari et magna ex parte exscribi ab Hinc- » maro l. De non trina Deit. p. 445. » M.